

O Dujto Kronikengero Zvitkos

O Šalamun mangel o godaveripen

¹ O Šalamun, le Davidoskero čhavo, imar zorales likerelas o krališagos andro vasta. O RAJ, leskero Del, les igen hazdña upre a sas leha.

² O Šalamun vičindã calo Izrael: le velitelen upral o ezera the upral o šel slugađa, le sudcen, savore vodcen andral calo Izrael the le fajtakere vodcen ³ a geľa savorenca pro učo than andro Gibeon. Bo ode sas le Devleskero Sentno Stanos, so kerđa pre pušta o Mojžiš, o služobňikos le RAJESKERO. ⁴ Ale o David imar diňa le Devleskeri Zmluvakeri Archa te prelidžal andral o Kirjat-Jearim andro Jeruzalem, bo ode prekal late kerđa o stanos. ⁵ O bronzuno oltaris, so kerđa o Becaleel, le Urihoskero čhavo, saveske sas papus o Chur, sas angle RAJESKERO Sentno Stanos paš o Gibeon. Ode o Šalamun the savore manuša lašarenas le RAJES ⁶ a obetindã pro bronzuno oltaris ezeros džvirinen anglo RAJ. O oltaris sas anglo Sentno Stanos.

⁷ Odi rat o Del pes sikađa le Šalamunoske andro suno a phendã: “Phen, so tut majinav te del!”

⁸ Ov odphendã le Devleske: “Mire dadeske le Davidoske presikadal baro jileskeriben a ačhadal man vaš o kralis pal leste. ⁹ RAJEJA, Devla, akana mi ačhel pes oda, so phendal

mire dadeske le Davidoske. Tu man thodał kraliske upral kala manuša, save hine ajci but sar o prachos pre phuv. ¹⁰ Vašoda de man godaveripen the prindžaripen, hoj te džanav, sar te lidžal kale manušen. Bo ko šaj lidžal kada tiro baro narodos?”

¹¹ Pre oda leske o Del odphenda: “Vašoda, hoj kada kames a na manglal tuke o barvalipen, aňi o pokladi, aňi e pačiv, aňi baro dživipen, aňi o meriben tire ņeprijatelengero, ale o godaveripen the prindžaripen, hoj te lidžas mire manušen, upral save tut ačađom kraliske, ¹² dava tut o godaveripen the prindžaripen, hoj te lidžas le manušen. Dava tut mek o barvalipen, the pokladi the ajci pačiv, so na sas le kralen angle tu a na ela aňi olen, save ena pal tu.”

¹³ Palis o Šalamun pes visarda pale andro Jeruzalem pal oda učo than, kaj sas o Sentno Stanos paš o Gibeon a kralinelas andro Izrael.

Le Šalamunoskeri zor the barvalipen

¹⁴ Palis o kralis diňa te anel o maribnaskere verdana the le muršen pro graja. Sas les 1 400 maribnaskere verdana a 12 000 graja, saven likerelas andro Jeruzalem the aver fori. ¹⁵ Sar sas kralis o Šalamun, o rup the o somnakaj andro Jeruzalem sas ajci but sar o bara a cedroskere kašta sar o dzive figovňiki, so baron pro brehi. ¹⁶ O graja prekal o Šalamun pes anelas andral o Egipt the andral e phuv Kuj, kaj le kraliskere manuša len cinenas vaš ajci, keci monas. ¹⁷ Andral o Egipt cinenas o maribnaskero

verdan vaš šov šel (600) rupune a o graj vaš šel the penda (150) rupune. Avke on odarik len anenas the prekal savore Chetitanengere the Aramejike kraľa.

O Šalamun pririchtinel o veci pro Chramos

¹⁸ O Šalamun prikazinda, hoj te ačhaven o Chramos, kaj te lašaren le RAJES, a peske o palacis.

2

¹ Ačhađa 70 000 muršen, hoj te hordinen o veci the 80 000 muršen, save kerenaš le barenca andro verchi, a kidňa avri 3 600 muršen, hoj pre lende te merkinen.

² O Šalamun diňa te phenel le kraliske Chiramoske andral o Tir:

“Bičhav mange o cedroskere kašta, avke sar kerdal mire dadeske le Davidoske, hoj peske te ačhavav o palacis. ³ Bo kamav te ačhavel o Chramos pre pačiv le RAJESKE, mire Devleske. Oda than ela sentno, bo ode pes anglal leste labarela o voňava obeti a furt pes thovena o sentne mare. Anela pes ode o labarde obeti tosara the rači, pro Šabbat, pro inepos le Neve Čhoneskero the pre aver inepi le RAJESKERE, amare Devleskere. Ada pes kerela furt andro Izrael, bo avke o RAJ prikazinda.

⁴ O Chramos, so leske kamav te ačhavel, mušinel te el igen baro, bo amaro Del hino bareder sar savore devla. ⁵ Ko leske šaj ačhavel Chramos? Bo o űebos – he, the o nekučeder űebos – prekal leste hino cikno!

Jekh, so šaj kerav hin ada, hoj le Devleske ačhavava Chramos, kaj leske anaha obeti.

⁶ Avke bičhav mange varesave muršes, savo džanel te kerel le somnakaha, rupoha, bronzoha, trasteha, the la fjalova, loľa the purpurova vlnaha, a te randel avri obrazki. Ov kerela e buči andre Judsko the Jeruzalem jekhetane ole manušenca, saven kidňa avri miro dad o David.

⁷ Bičhav mange the andral o Libanon cedroskere, ciprusoskere the algumoskere kašta. Bo džanav, hoj tire sluhi ačhalon te oprikerel o kašta. Mire sluhi kerena paš tire murša, ⁸ hoj mange te pririchtinen but kašta, bo o Chramos, so džav te ačhavel, mušinel te el baro the šukar. ⁹ Tire sluhenge, save čingeren o kašta, bičhavav pro chaben 2 000 toni žužodiv, 2 000 toni jačmeňis, 400 000 litri mol the 400 000 litri olivovo olejos.”

¹⁰ O kralis Chiram odphenda leske le lileha:

“O RAJ kamel peskere manušen, vašoda tut ačhađa kraliske upral lende. ¹¹ Lašarav le RAJES, le Izraeloskere Devles, savo stvorinda o ňebos the e phuv! Bo diňa le kralis David godaver čhas, savo ačhalol a džanel sar te ačhavel le RAJESKE o Chramos the peske o palacis.

¹² Bičhavav ke tu le Churam-Abi, savo hino godaver majstros a ačhalol la bučake.

¹³ Leskeri daj hiňi andral o Izraeliko kmeňos Dan a leskero dad andral o Tir. Ov ačhalol te kerel e buči le somnakaha, rupoha, bronzoha, trasteha, bareha, kašteha, le lole, fjalove the

belave pochtaneha the sane pochtaneha. Šaj čingerel avri savoro, so leske pheneha. Mi kerel e buči jekhetane le manušenca, saven kidña avri miro raj o David – tiro dad.

¹⁴ Akana bičhav mire sluhenge o žužodiv (e pšeniča), jačmeňis, olejos the e mol, avke sar phendal. ¹⁵ Amen pale čingeraha andro Libanon ajci kašta, keci kampela. Ola kašta ena sphandle jekhetane ke peste a bičhavaha len pal o moros tele andre Joppa. Palis odarik len šaj les andro Jeruzalem.”

¹⁶ O Šalamun zgendā savore cudzincen, save bešenās andro Izrael, avke sar angloda kerda leskero dad o David. Arakhlā ode 153 600 muršen. ¹⁷ Lendar kidña avri 70 000 muršen, save hordinenas o veci, 80 000 muršen, save kerenas le barenca andro verchi, a 3 600 muršen, hoj pre lende te merkinen.

3

O Chramos chuden te ačhavel

¹ O Šalamun chudlā te ačhavel le RAJESKERO Chramos andro Jeruzalem pro verchos Morija, kaj pes sikađa o RAJ leskere dadeske le Davidoske. Oda than o David diña: o humnos, so cinda le Ornanostar, savo sas Jebusejis. ² Chudlā les te ačhavel, sar imar kralinelas štarto berš, dujto čhon the dujto džives.

³ O Chramos, so o Šalamun ačhavelas, sas džindardo bišuefta (27) metri a buchlo eña metri. ⁴ E angļuňi veranda sas ajsi buchli sar o

Chramos a uči eña metri*. Andral sas obthodi le žuže somnakaha. ⁵ O baro than andro Chramos obthoda le cedroskere kašteha, so obcirdla le somnakaha a pre oda somnakaj šukares kerda o palmi the lanci. ⁶ O Chramos andral obthoda le dragane barenca a o somnakaj ande andral e phuv Parvajim. ⁷ Le somnakaha obcirdla o fali, o kašta pro stropos, o prahi, o zarubni the o vudar a pro fali diña te randel avri le cheruben.

⁸ Palis kerda o andruno than, so pes vičinelas o Neksentneder Than. Sas eña metri džindardo the eña metri buchlo a obthoda les biš (20) tonenca somnakaha. ⁹ O somnakune lecegi važinenas buter sar jepaš kilos. The o uprune thana obcirdla le somnakaha.

¹⁰ Andro Neksentneder Than kerda duje cheruben a obcirdla len le somnakaha. ¹¹⁻¹³ Ola cherubi ačhenas le mujeha ko vudar. Dojekhes sas duj bare kridli a dojekh kridlos sas džindardo 2,2 metri. Lengere kridli sas rozcirdle avke, hoj o kridlos jekhe cheruboskero pes chudelas jekha falatar a o kridlos le dujtoneskero pes chudelas avra falatar. Peskere dujte kridlenca pes chudenas jekh avrestar maškaral. Lengere rozcirdle kridli sas jekhetane eña metri.

¹⁴ O pochtan andro Chramos anglo Neksentneder Than kerda le belave, lole the fjalove pochtanestar a diña upre te sivel le cheruben.

O duj bronzune slupi

¹⁵ Anglo Chramos diña te ačhavel duj slupi, so sas jekhetane uče buter sar 15 metri, a pre

* **3:4** E Hebrejiko čhib: penda the štar (54) metri

lengero agor o bronzune kriti, so sas uče 2,2 metri. ¹⁶ O kriti upral o slupi sas šukares obthode le prephandle lancenca. Kerda the šel (100) granatoskere phaba a thoda len pro lanci. ¹⁷ Ola duj slupi ačhada anglo Chramos. Oleske pro juhos diña nav Jachin a dujtoneske pro severos Boaz.

4

O veci andro Chramos

¹ O Šalamun mek kerda le bronzostar o oltaris 9 metri buchlo a 4,4 metri učo ² the igen bari okruhlo nadrža. E nadrža jekhe agostar ke aver merinda 4,4 metri, sas uči 2,2 metri a lakero obvodos sas 13,2 metri. ³ Upre pašal calo avruno agor sas kerde cikne biki andro duj šori. Pro dojekh 44 centimetri sas deš biki, save sas kerde jekhetane la nadržaha, sar la kerenas le bronzostar.

⁴ E nadrža sas thodi pro dešuduj (12) bronzune biki. Trin biki dikhenas pro severos, trin pro zapados, trin pro juhos a trin pro vichodos. E nadrža sas thodi pre lende a lengere buła sas maškaral. ⁵ La nadržakeri sera sas thuli vaj 7,5 centimetri a lakero agor dičholas avri sar e phundradi kvitka lalija. Rešlolas andre vaj 60 000 litri pañi.

⁶ Kerda the deš nadobi. Pandž thoda pro juhos a pandž pro severos. Andre obthovenas (omorenas) o kotora le džvirinendar, so obetinenas sar labarde obeti. E bari nadrža sas prekal o rašaja, hoj pes andre te obthoven (omoren).

⁷ A kerđa the deš somnakune momelara, ajsesar o Šalamun prikazinda, a thođa len andro Chramos, pandž pro juhos a pandž pro severos.

⁸ Kerđa mek deš skaminda a thođa len andro Chramos: pandž pro juhos a pandž pro severos. Kerđa the šel somnakune čare.

⁹ Diňa te ačhavel e andruňi dvora prekal o rašaja the e bari dvora prekal okla manuša. Kerđa o vudara la dvorakere, so obcirdňa le bronzoha. ¹⁰ E bari nadrža thođa paš o chramoskero rohos pre juhovichodno sera.

¹¹ O Chiram kerđa the pira, lopati the čare. Avke dokerđa e buči, so kerđa prekal o Šalamun pre le RAJESKERO Chramos:

¹² o duj slupi;

o uprune kriti le bronzostar pro slupi;

o lanci, savenca šukares obthovenas o kriti;

¹³ o štar šel (400) granatoskere phaba le bronzostar, so sas pro duj prekhude (prehandle) lanci;

¹⁴ o deš verdanora le nadobenca;

¹⁵ e igen bari nadrža a tel late dešuduje biken;

¹⁶ o čare, o lopati, o vidli the savore aver veci.

Oda savoro kerđa o Chiram le žuže bronzostar le Šalamunoske prekal le RAJESKERO Chramos. ¹⁷ O Šalamun oda diňa te kerel andro čhikakere formi maškar o gava Sukkot the Caretan* andre Jordaňiko dolina. ¹⁸ Savore kala veci, so o Šalamun kerđa le bronzostar, sas ajci but, hoj o bronzos imar na diňa te važinel.

* **4:17** Abo: Cereda

- 19 Ov diña te kerel andre le RAJESKERO Chramos the kala veci le žuže somnakastar:
 o somnakuno oltaris;
 o skaminda, pre save pes thovelas o sentne mare;
 20 o momelara lengere lampenca, hoj te labon anglo Neksentneder Than;
 21 o kvitki, o lampi, o silava;
 22 o čhura, o čare, o kuča the o lopatki;
 o vudara andro Neksentneder Than the andro Chramos sas obcirdle le somnakaha.

5

1 Sar imar dokerđa o Šalamun savore buča pre le RAJESKERO Chramos, ligenda andre o sentne dari peskere dadeskere le Davidoskere. O rup, o somnakaj the savore veci thođa paš o barvalipen andre le Devleskero Chramos.

E Archa pes anel andro Chramos

2 Palis o Šalamun zvičinda andro Jeruzalem savoren kmeňoskere the fajtakere vodcen, hoj te prelidžan le RAJESKERI Zmluvakeri Archa andral o Foros le Davidoskero, andral o Sion.

3 Avke pes zgele savore murša andral o Izrael paš o kralis, sar sas o inepos andro eftato čhon.

4 Sar sas imar zgele savore Izraelike vodci, o Leviti hazdle upre e Archa ⁵ a lidžanas la andro Chramos. O rašaja the o Leviti lidžanas o Sentno Stanos the savore sentne veci, so sas andro Stanos. ⁶ O kralis Šalamun the savore Izraelike manuša, save pes zgele ke leste angle Archa, dine ajci but bakren the dobitkos, hoj pes aňi na delas te zgenel.

⁷ Palis o rašaja ligende le RAJESKERI Zmluvakeri Archa pre lakero than andro Chramos, andro Neksentneder Than a thode la tel o kridli le cherubengere. ⁸ Lengere kridli sas rozcirdle upral oda than kaj sas thodi e Archa a garuvenas la the lakere družki. ⁹ O družki sas ajse džindarde, hoj lengere agora dičholas andral o Sentno Than, ale avral len na dičholas. Ode hine dži adadžives. ¹⁰ Andre Archa sas ča o duj barune tabli, so ode thođa o Mojžiš akor, sar o RAJ phandľa e zmluva le Izraelitenca pro verchos Choreb*, sar avle avri andral o Egipt.

Le RAJESKERI slava

¹¹ Palis o rašaja gele avri andral o Sentno Than. Savore rašaj, save ode sas, pes obžužarde andre služba, či sas pre lende o šoros abo na. ¹² Savore Leviti, save gilavenas – o Asaf, Heman the Jedutun lengere čavenca the pašutnenca – ačhenas pre vichodno sera le oltaristar. Sas urde andro loko pochtan a bašavenas pro cimballi, harfi the citari a šel the biš (120) rašaja trubinenas. ¹³ Ola, save trubinenas the ola, save gilavenas, jekhetane lašarenas le RAJES sar jekh jilo le bašavibnaha the gilavipnaha:

“Ov hino lačo;
leskero kamiben likerel pro furt.”

Andre oda e chmara pherarda calo Chramos le RAJESKERO. ¹⁴ Prekal odi chmara o rašaja našti kerde peskeri buči, bo le RAJESKERI slava pherarda calo Chramos le Devleskero.

* **5:10** Abo: Sinaj

6

Le Šalamunoskeri modlitba

¹ Akor o Šalamun phenda:

“O RAJ phenda,
hoj kamel te bešel andre kali chmara.

² Akana ačhadom prekal tu baro the šukar
Chramos,
o than, kaj šaj bešes pro furt.”

³ Palis o Šalamun pes visarda ke savore
Izraeliti, save ode ačhenas a požehnda len. ⁴ A
phenda:

“Mi el lašardo o RAJ, o Del le Izraeloskero,
savo dolikerda peskero lav, so diňa mire dades
le David, sar leske phenda: ⁵ ‘Akorestar, sar
ilom avri mire manušen le Izraeliten andral
o Egipt, na kidnom mange avri nisavo foros
andre Izraeliko phuv, kaj mange te keren o
Chramos, andre savo ulahaš lašardo miro nav.
Aňi na kidnom mange avri nisaves vodcas, hoj
te el upral mire Izraelike manuša.’ ⁶ Ale akana
kidnom mange avri o foros Jeruzalem, hoj te
avav ode lašardo. A kidnom mange avri le
David, hoj te lidžal mire Izraelike manušen.

⁷ Imar mire dadeske le Davidoske sas andro
jilo, hoj te ačhavel o Chramos le RAJESKE, le
Izraeloskere Devleske. ⁸ Ale o RAJ phenda
mire dadeske: ‘Mištes, hoj kames te ačhavel
o Chramos prekal ma. ⁹ Ča oda Chramos na
ačhaveha tu, ale tiro čhavo, savo ela tutar. Ov
ačhavela o Chramos prekal ma.’

¹⁰ O RAJ dolikerda oda, so phenda. Me
ačhilom kralis pal miro dad o David a bešlom

pro Izraeliko tronos, avke sar phenda o RAJ. Ačhadom the o Chramos prekal o RAJ, le Izraeloskero Del. ¹¹ Andro Chramos thodom the e Archa, andre savi hiñi e zmluva, savi o RAJ phandla le Izraelitenca.”

Le Šalamunoskeri modlitba

¹² Palis o kralis ačhelas upre anglo le RAJESKERO oltaris the angle savore manuša, save ode sas zgele a hazdña o vasta. ¹³ No o Šalamun angloda kerda le bronzostar javiskos, so sas džindardo the buchlo 2,2 metri a učo 1,3 metros a thoda les pro maškar pre avruñi dvora. Sar ačhelas pre oda javiskos, bandila tele anglo savore Izraeliti a hazdña o vasta ko ñebos. ¹⁴ Phenda:

“RAJEJA, Devla le Izraeloskero! Nane aver Del, sar sal tu – añi pro ñebos, añi pre phuv. Tu dolikeres e zmluva a sal lačhejileškero ke peskere služobñika, save džan pal tu cale jileha. ¹⁵ Tu dolikerdal tiro lav, savo diñal mire dades, le David; tu vakerdal peskere mujeha a kerdal oda peskere vastenca, hoj adadžives dojekh lav imar pes ačila.

¹⁶ Ale akana, ó, RAJEJA, Devla le Izraeloskero, doliker the oda lav, so diñal tire služobñikos le David, mire dades, sar leske phendal: ‘Furt ela vareko tire potomkendar pro tronos le Izraeloskero, te tire čhave mange ena pačivale a merkinena pre oda, hoj te šunen a te dživen pal miro zakonos avke sar tu.’ ¹⁷ Akana mangav tut, ó, RAJEJA, Devla le Izraeloskero, mi ačhel pes avke sar phendal tire služobñikoske, le Davidoske.

¹⁸ Ale šaj o Del čačes bešel pre phuv le manušenca? Se aňi o ņebos – aňi o nekučeder ņebos – nane prekal tut dos baro a na mek kada Chramos, so tuke ačhadom!
¹⁹ Mangav tut, RAJEJA, Devla miro, šun avri e modlitba tire služobňikoskeri a presikav leske o jileskeriben! Ker avke, sar tutar mangel. ²⁰ Tire jakha mi dikhen rat-džives pre kada Chramos, pal savo phendal, hoj ode ela tiro nav lašardo. Šun avri e modlitba tire služobňikoskeri, te pes visarel pre kada than a modlinel pes ke tu.

²¹ Mangav tut, šun avri o mangipen tire služobňikoskero the le Izraelitengero, akor sar modlinena pes ke tu visarde ke kada than. Šun len avri andral o ņebos, odarik, kaj bešes, a sar len šuneha, odmuk lenge.

²² Te vareko kerela vareso nalačo avreske a mušinela te avel andro Chramos te lel vera angle tiro oltaris, ²³ tu oda šun andral o ņebos a rozsudzin maškar lende. Oles, ko ela vinovato, mar avke, sar peske zasogalinel (zaslužinel). A vaš o čačipnaskero zaačh tut a ker leha pal leskero spravodlišagos.

²⁴ Sar o ņeprijatela ņerinena (zvitazinena) upral tire Izraelike manuša, bo kerde binos angle tu a te pes visarena pale ke tu a lašarena tiro nav, te pes modlinena a mangena tut andre kada Chramos, ²⁵ šun len avri andral o ņebos, odmuk tire manušenge o bini a an len pale andre phuv, savi diňal lenge the lengere dadenge.

²⁶ Sar phandes o ņebos a zaačhaves o

brišind, vašoda, hoj tire manuša kerde binos anglal tu a te pes modlinena ke kada than, lašarena tiro nav a visarena pes le binostar, bo len dukhađal, ²⁷ šun len avri andral o ņebos a odmuk o bini le Izraelitenge, tire služobňikenge. Sikav len, sar te džal pal tiro drom, a de o brišind andre tiri phuv, savi diňal sar đedictvos tire manušenge.

²⁸ Te ela andre phuv bokh the o nasvaliben, abo te ela pro mali o grajora the o kirme, abo te o ulipen kirňola, abo te o ņeprijateľa džana pre lengere fori, abo te ela chocsavo pharipen vaj o nasvaliben maškar lende, ²⁹ šun avri dojekh modlitba the mangipen – či pes mangela ke tu jekh dženo vaj calo Izraeliko narodos. A te vareko ela andre pharipen the andro dukha a nacirdela peskere vasta ke kada Chramos, ³⁰ šun les avri andral o ņebos, kaj bešes, a odmuk lenge! Ker sakoneha pal oda, sar dživelas, se tu korkoro džanes o jile savore manušengere. ³¹ Avke pes tutar darana a phirena pal tire droma, medik dživena andre kadi phuv, savi diňal amare dadenge.

³² No, te o cudzincos, savo nane andral o Izrael, avela dural andral aver phuv, bo šunda, savo baro a zoralo sal, the save bare veci keres, a te modlinela pes ke kada Chramos: ³³ Šun avri leskero mangipen andral o ņebos, kaj bešes, a ker leske avke, sar tutar mangela, hoj savore narodi pre phuv tut te sprindžaren a te daran tutar, avke sar the tire manuša, o Izraeliti. Palis the on džanena, hoj kada Chramos, so ačhadom, hino prekal tiro nav.

³⁴ Sar džana tire manuša le dromeha, saveha len bičhaveha pro mariben pre peskere nepřijateľa, a ena visarde ke oda foros, so kidňal avri, the ko Chramos, so ačhadom pre pačiv tire naveske, hoj pes te modľinen: ³⁵ Šun avri lengere modľitbi the mangipena andral o ňebos a zaačh tut vaš lende.

³⁶ A te tire manuša angle tu kerena binos – bo nane manuš, savo na kerel binos – a tu pre lende aveha cholamen a deha len avri lengere nepřijateľenge, hoj len te odligenen sar zaphandlen andre aver phuv, či pašes abo dur; ³⁷ a te andre odi phuv, kaj ena odligende, peske pridžanena, hoj kerde binos a te pes visarena ke tu a te mangena tut vaš o jileskeriben a phenena: ‘Kerđam binos a sam vinovate, bo kerđam nalačhipen’ ³⁸ a te pes visarena ke tu cale peskere jileha the dušaha andre odi phuv, kaj len odligende a zaphandle, a te tut mangena, sar ena visarde ke peskeri phuv, so diňal lengere dadenge, the ko foros, so peske kidňa avri, the ko Chramos, so ačhadom prekal tiro nav: ³⁹ Šun avri lengere modľitbi the mangipena andral o ňebos, kaj bešes, a zaačh tut vaš lenge. A odmuk tire manušenge, save kerde bini angle tu.

⁴⁰ Akana, Devla miro,
dikh pre amende
a šun e modľitba,
so džal ke tu pal kada than.

⁴¹ Akana, RAJEJA, Devla,
av te odpočovinel andre kada Chramos,

tu the tiri Archa, so sikavel tiri zor.

Ó, RAJEJA, Devla,

o spaseñje mi el o ruchos tire rašajenge,
tire sentne mi radisaŕon tire lačhipnastar.

⁴² Ó, RAJEJA, Devla,

ma odvisar tut tire pomakhle kralistar!

Leper tuke pre tiro jileskeriben,

so presikadal tire služobňikoske le Davidoske!”

7

O Šalamun sentňarel o Chramos

¹ Sar pes o Šalamun preachiŕa te modlinel, avŕa e jag andral o ňebos a labarda o obeti, save sas ode thode a le RAJESKERI slava pherarda o Chramos. ² O rašaja našti gele andre le RAJESKERO Chramos, bo leskeri slava pherarda calo Chramoš. ³ Sar savore Izraeliti dikhle e jag andral o ňebos the le RAJESKERI slava, pele le mujeha dži pre phuv, bandonas anglo RAJ, lašarenas les a palikerenas:

“O RAJ hino lačho;

a leskero baro kamiben likerel pro furt.”

⁴ Palis o Šalamun the savore manuša anenas anglo RAJ o obeti. ⁵ O Šalamun diña pre obeta le RAJESKE 22 000 gurunñen the 120 000 bakren. Avke o Šalamun the savore manuša sentňarde o Chramos le Devleskero. ⁶ O rašaja ačhenas pre peskere thana the o Leviti ačhenas le sersamoha, savo diña te kerel o kralis David prekal o lašariben le RAJESKERO. A kecvivar lenge o David prikazinelas, giŕavenas: “Leskero jileskeriben

the kamiben likerel pro furt.” Sar o rašaja pre aver sera trubinenas, savore Izraeliti ačhenas.

⁷ Akor o Šalamun sentňarda o maškaruno than pre dvora anglo Chramos. Ode anenas o labarde obeti the thule kotora la smiromoskera obetendar, vašoda bo o bronzuno oltaris, so kerda o Šalamun, sas prekal savore kala obeti cikno.

⁸ Palis o Šalamun the savore Izraeliti oslavine-nas o Inepos le Stankengero efta džives. Avle ode igen but manuša khatar o Lebo-Chamat pal o severos dži paš o paňi Egipt pro juhos.

⁹ Sentňarenas efta dživesa o oltaris a the o Inepos likerelas efta dživesa. Andro ochtoto džives pes savore zgele. ¹⁰ O Šalamun premukla le manušen khere andro bišutrito (23) džives, andro eftato čhon. On džanas khere bare radišagoha vaš savoro lačhipen, savo o RAJ presikađa le Davidoske, le Šalamunoske the le Izraelitenge.

O RAJ odphenel le Šalamunoske pre modlitba

¹¹ Sar o Šalamun dokerđa le RAJESKERO Chramos, peskero palacis a savoro, so kamla andre te kerel, ¹² sikađa pes leske o RAJ rači andro suno a phenda leske:

“Šundom avri tiri modlitba a kidňom mange avri kada Chramos, hoj mange andre te anen o obeti.

¹³ A te phandava o ňebos a zaačhava o brišind; te phenava le grajorenge, hoj te chan o ulipen pal e phuv a te domukava pre mire manuša o nasvalipen ¹⁴ a te akor mire

manuša pes pokorinena, mangena pale ke ma a odvisarena pes le binendar, me len šunava avri andral o ņebos. Odmukava lenge o bini a lengeri phuv pale sasťarava avri. ¹⁵ Mire jakha ena visarde pre kada Chramos, mire kana ena phundrade a odphenava pre dojekh modlitba, savi avela ke ma pal kada than. ¹⁶ Bo kidņom mange avri kada Chramos a sentņardom les, hoj miro nav andre te lašaren pro furt. Dikhava pre leste, bo miro jilo ela ode furt.

¹⁷ Te phireha angle ma pačivalones, avke sar tiro dad o David a te dolikereha mire zakoni the prikazaņja a te kereha savoro, so tuke phendom, ¹⁸ me dolikerava o lav, so phendom tire dadeske le Davidoske: ‘Furt ela vareko andral tiro potomstvos pro Izraeliko tronos.’

¹⁹ Ale te pes mandar odvisarena a na dolikerena mire zakoni the prikazaņja, save tumen diņom, a džana te služinel avre devleng a lašarena len, ²⁰ me tumen khosava tele pal miri phuv, so tumenge diņom. The kada Chramos, so mange kidņom avri, hoj ode te avav lašardo, odčhivava mandar het a palis ela dojekhe narodoske pro pheras the pro asaben. ²¹ A dojekh, ko odarik predžala, pes čudalinela a phenela: ‘Kada Chramos sas ajsu šukar! Soske oda o RAJ kerđa kala phuvake the kale Chramoske?’ ²² Odphenela pes lenge: ‘Bo omukle le RAJES, peskere Devles, savo iľa avri lengere daden andral o Egipt a chudle te lašarel a te služinel avre devleng. Vašoda o RAJ pre lende domukľa kadi bibach.’ ”

8

Aver buči, so kerđa o Šalamun

¹ Le Šalamunoske likerelas biš berš, medik na dokerđa o Chramos le RAJESKERO the peskero palacis. ² Paloda oprikerđa o fori, so leske diňa o Chiram, a bičhađa le Izraeliten andre te bešel. ³ Palis o Šalamun geľa pro mariben andro foros Chamat-Cođa a zaila les. ⁴ Ačhađa o foros Tadmor pre pušťa a andro Chamat savore fori, kaj odthovkerenas o chaben. ⁵ Palis oprikerđa o foroskere muri, brani the zavori andro fori Up-runo Bet-Choron the Teluno Bet-Choron, ⁶ Baalat the savore fori, kaj odthovkerenas o chaben, the savore fori, kaj likerelas peskere grajen the o verdana. Ačhađa savoro, so kamľa andro Jeruzalem, Libanon the všadzík andre peskero krališagos.

⁷⁻⁸ O Šalamun ispidňa andre buči savore Kanaančanengere potomken, saven o Izraeliti na murdarde, sar zaile lengeri phuv. Sas oda o Chetitana, o Amoreja, o Perizeja, o Chivija the o Jebuseja, save hine dži adadžives lengere otroka. ⁹ Ale le Izraeliten na ispidelas andre odi buči, bo on leske služinenas sar slugađa, veliteľa upral e armada, upral o verdana the sar murša pro graja. ¹⁰ Le Šalamun mek sas 250 veliteľa, save dodikhenas pro robotňika.

¹¹ La Faraonoskera čha o Šalamun odligenda andral o Foros le Davidoskero andro palacis, so prekal late ačhađa. Phenda peske: “Miri romňi našti bešel andro palacis le Izraelike kraliskero

le Davidoskero, bo oda hine sentne thana, kaj sas le RAJESKERI Archa.”

¹² Akor o Šalamun obetinelas le RAJESKE o labarde obeti pro oltaris, so ačhađa avri pre dvora anglo Chramos. ¹³ Obetinelas avke, sar o Mojžiš prikazinda: pro Šabbat, pro Inepos le Neve Čhoneskero, the pro trin bare beršeskere inepi – o Inepos pal o Mare Bi o Droždi, o Inepos le Kurkengero the o Inepos le Stankengero. ¹⁴ O Šalamun kerđa avke, sar phenda leskero dad o David. Ačhađa andre služba partiji rašajen, hoj te keren e služba andro Chramos the le Leviten, hoj te lidžan o chvali a te pomožinen le rašajenge andre lengeri sakodživeseskero buči. A mek ačhađa the stražņiken andro partiji paš dojekh brana, bo avke oda prikazinda le Devleskero služobņikos o David. ¹⁵ On sa dolikerde avke, sar prikazinda o kralis pal o rašaja, Leviti the skladi.

¹⁶ O Šalamun dokerđa caľi buči pro Chramos akorestar, sar chudľa te kerel o zakladi. Avke le RAJESKERO Chramos sas dokerdo.

¹⁷ Palis o Šalamun geľa andro Ecjon-Geber the Elat paš o moroskero brehos, andro Edom. ¹⁸ O Chiram leske bičhađa lodi, so lidžanas leskere veliteľa the namorņika, save mištes prindžarenas o moros. On jekhetane le Šalamunoskere muršenca gele andro Ofir a ande odarik le Šalamunoske dešupandž (15) toni somnakaj.

E kralovna andral e Šeba ko Šalamun

¹ Sar pes e kralovna andral e Šeba došundā pal e Šalamunoskeri slava, avla andro Jeruzalem, bo kamla lestar te phuĉel phare veci, hoj les te probalinel (skušinel). Avla igen but manušenca the le favenca, pre save anelas voňava oleja, koreňje, but somnakaj the o dragane bara. Sar doavla ko Šalamun, vakerelas leha pal savoro, so la sas pro jilo. ² O Šalamun lake odphenelas pre savoro, so lestar phuĉelas. Na sas prekal leste nič ajsa pharo, hoj lake te na odphenel. ³ Sar e kralovna andral e Šeba dikhla, savo baro godaveripen le Šalamun hin, savo palacis aĉhada, ⁴ o chabena pre leskero skamind, sar bešenās pašal leste leskere služobňika, sar pes likerenas leskere sluhi the ĉašňika, lengero uraviben the o labarde obeti, so o Šalamun anelas andro Chramos, oj pes ĉudalinelas a na džanelas, so pre oda te phenel.

⁵ Phendā le Šalamunoske: “Ĉaĉipen hin, so šundom andre miri phuv pal tute the pal tiro godaveripen. ⁶ Ale me oleske na paĉavas, medik na avlom a na dikhlom pre mire jakha. No, so me dikhav, oleslar mange na phende aňi jepaš! Tiro godaveripen hino o keci bareder, sar pal oda šundom. ⁷ Bachtale hine tire murša the tire služobňika, save furt pašal tu keren a šunen tiro godaveripen. ⁸ Mi el barardo o RAJ, tiro Del, savo peske tut zakamla avke, hoj tut thođa pro Izraeliko tronos. Tiro Del kamel o Izrael, a kamel len te likerel pro furt, vašoda tut aĉhada vaš o kralis, hoj te likereres leskero zakonos the o

spravodlišagos.”

⁹ Palis diña le Šalamun buter sar štar toni somnakaj, igen but voňava oleja, koreňja the dragane bara. O Šalamun šoha (ňikda) buter na chudľa ajci voňava oleja the koreňja, keci leske andä e kralovna andral e Šeba.

¹⁰ O sluhi le Chiramoskere the Šalamunoskere, save anenas andral o Ofir o somnakaj, anenas the igen but algumoskere kašta the dragane bara. ¹¹ Ole kaštendar o Šalamun kerđa o garadiči prekal le RAJESKERO Chramos the peskero palacis a mek diña te kerel o citari the o harfi prekal o lavutara. Ajsö vareso andre Judsko mek na sas.

¹² O Šalamun diña la kralovna andral e Šeba savoro so kamelas the mangelas. Diña la buter dari sar oda, so oj leske andä. Palis geľa peskere sluhenca pale andre peskeri phuv.

Le Šalamunoskero barvalipen

¹³ Le Šalamunoske anenas sako berš vaj 23 toni somnakaj, ¹⁴ a mek ke oda the o daňe, so počinenas o manuša, save bikenkerenas. Savore Izraelike krajengere guvernara the o krala andral e Arabija anenas leske o rup the o somnakaj.

¹⁵ O Šalamun kerđa duj šel (200) šřiti le somnakastar. Pre jekh šřitos leske kampelas vaj eřta kili somnakaj. ¹⁶ Mek kerđa trin šel (300) cikneder šřiti le somnakastar. Pre jekh šřitos leske kampelas vaj trin kili somnakaj. Avke o Šalamun len thoda andro palacis, so pes vićinelas Libanoňiko Veš.

¹⁷ Palis o kralis kerđa igen baro tronos, so sas obthodo la slonovinaha the le žuže somnakaha. ¹⁸ Anglo tronos sas šov garadiči the somnakuno stolkos pro pindre, so sas kerdo jekhetane le tronoha. Pal soduj seri le tronostar, kaj oprinelas o vasta, ačhenas duj levi ¹⁹ a pre sako garadičos ačhenas pal o seri duj levi – jekhetane sas dešuduj (12). Ajsa tronos na sas ņikhaj andre ņisavo krališagos.

²⁰ Savore kuča, andral save pijelas o Šalamun, sas kerde le somnakastar the savore veci andro palacis, so pes vičinelas Libanoņiko Veš, sas kerde le žuže somnakastar. Nič na sas kerdo le rupostar, bo andre oda časos o rup prekal lende na sas dragano. ²¹ Le Šalamun sas but lođi pro moros. Sako trin berš len bičhavelas pro moros le Chiramoskere lođenca, hoj te doanen o somnakaj, o rup, e slonovina, opicen the paven.

²² O Šalamun sas barvaleder the godaveder sar dojekh aver kralis pre phuv. ²³ Savore kraľa pal e phuv avenas ke leste te šunel o godaveripen, so les diňa o Del. ²⁴ Berš pre beršeste, dojekh, ko avelas ke leste, anelas leske daros: rupune the somnakune veci, gada, veci pro mariben, voňava oleja, grajen the mulicen.

²⁵ Le Šalamun sas maštalņi prekal o 4 000 graja, maribnaskere verdana the 12 000 murša pro graja. Varesave lendar likerelas ke peste andro Jeruzalem a oklen andre aver fori. ²⁶ Ov kralinelas upral savore kraľa le paňestar Euftrat dži paš le Filištinengeri phuv the dži paš e Egiptoskeri hraňica. ²⁷ Sar o Šalamun kralinelas

andro Jeruzalem, o rup sas ajci sar o bara a o cedroskere kašta ajci sar o dzive figovniki, so baron pro brehi. ²⁸ O graja prekal o Šalamun pes anelas andral o Egipt the andral aver phuva.

Le Šalamunoskero meriben

²⁹ Savore aver veci, so kerda o Šalamun ešebnovarestar (peršovarestar), medik na muľa, hin pisimen andro Zvitkos le Prorokoskero Natanoskero the andro Prorocivo le Achijoskero andral o Šilo, the andro Videňja le Jedoskere, andre savo hin pisimen the pal o kralis Jeroboam, savo sas le Nebatoskero čhavo. ³⁰ O Šalamun kralinelas andro Jeruzalem upral calo Izrael saranda (40) berš. ³¹ Sar muľa, parunde les andro Foros le Davidoskero. Pal leste ačhiľa kralis leskero čhavo o Rechabeam.

10

O Izrael rozdelimen pro duj seri

¹ O Rechabeam geľa andro Šichem, bo ode avle savore Izraeliti, hoj les te ačhaven vaš o kralis. ² Sar oda šundã o Jeroboam, le Nebatoskero čhavo, savo sas andro Egipt, kaj denašľa le Šalamunostar, geľa pale khere. ³ Bičhade pal leste, hoj te avel ode. Avke o Jeroboam savore Izraelitenca avle ko Rechabeam a phende leske: ⁴ “Tiro dad o Šalamun pre amende thođa pharo jarmo, ale tu akana ker lokeder e phari buči the o jarmo, so pre amende thođa tiro dad, a služinaha tuke.”

⁵ O Rechabeam lenge odphenda: “Džan a aven ke ma pal o trin džives a phenava tumenge.” Avke o manuša odgele het.

⁶ Palis o Rechabeam phučerelas le phuredere vodcendar, save služinenas angloda leskere dadeske le Šalamunoske: “So majinav te odphenel le manušenge?”

⁷ On leske odphende: “Te aveha lačno ke kala manuša a kereha lenge avke, sar tutar mangel, on tuke furt služinena pačivalones.”

⁸ Ale o Rechabeam na priiła lengero vakeriben, ale phučelas le terne muršendar, save jekhetane leha baronas a denas les godi. ⁹ Phučła lendar: “So majinav te phenel le manušenge, save man mangel, hoj lendar te odlav o jarmo, so pre lende thođa miro dad?”

¹⁰ O terne murša leske odphende: “Le manušenge, save ke tu avle a phende, hoj tiro dad pre lende thođa pharo jarmo a kamen, hoj tu lenge oda te keres lokeder, phen kavke: ‘Man hin thuleder o cikno anguš, sar mire dades sas o telos. ¹¹ Miro dad pre tumende thođa pharo jarmo, ale me tumenge mek kerava phareder! Miro dad tumen marelas le cikne bičoha, ale me tumen marava le bare bičoha*!’ ”

¹² O Jeroboam pro trito džives avla savore manušenca ko Rechabeam, avke sar lenge phenda o kralis: “Aven ke ma pal o trito džives!”

¹³ O kralis lenge zorales odphenda a na priiła le phuredere vodcengero lav. ¹⁴ Vakerelas lenca avke, sar leske phende o terne murša: “Miro dad

* **10:11** E Hebrejiko čhib: Me tumen marava le škorpijonenca; abo: le korbačenca

pre tumende thođa pharo jarmo, ale me tumenge kerava mek phareder! Ov tumen marelas le bičoha, ale me pal tumende cirdava tele e cipa!”

¹⁵ Avke o Rechabeam na priačila pre oda, so kamenas o manuša. Kada kerđa o Del, hoj pes avke te ačhel, sar phenda o RAJ le Jeroboamoske prekal o Šilončanos Achijah.

¹⁶ Sar savore Izraeliti dikhle, hoj o Rechabeam len na šunđa, phende leske:

“Nane amen nič le Davidoha!

So amen hin le Izajoskere čhaha?

Andre peskere stani, Izrael!

Akana, David, starin tut pal peskero kher!”

Avke savore Izraeliti gele khere ¹⁷ a o Rechabeam kralinelas ča upral o Izraeliti, save bešenias andro Judske fori.

¹⁸ Palis o Rechabeam bičhađa ko Izraeliti le Hadoram, savo sas ačhado upral o buča, ale on les murdarde le barenca. Sar pes pal oda došunđa o Rechabeam, sigo bešla pro verdan a denašla odarik andro Jeruzalem. ¹⁹ Avke pes calo Izrael vzburinda pre le Davidoskeri famelija a likerel oda dži adadžives.

11

O Šemajah prevakerel ko Rechabeam

¹ Sar avla o Rechabeam andro Jeruzalem, diňa peske te vičinel andro mariben pro Izrael 180 000 avrikidle slugađen andral o kmeňos Juda the Benjamin. Bo kamla pale te dochuden o krališagos le Rechabeamoske.

² Akor o RAJ prevakerđa ko Šemajah, ko Devleskero murš: ³ “Phen le Rechabeamoske, le Šalamunoskere čhaske, le Judske kraliske, the savore Izraelitenge andre Judsko the Benjamin, ⁴ hoj o RAJ kada phenel: ‘Ma džan pro mariben pre peskere phrala. Dojekh pes mi visarel khere, bo me kada kerđom.’ ” On šunde le RAJESKERO lav a na gele andro mariben pro Jeroboam.

O Rechabeam zorařarel o fori

⁵ O Rechabeam geľa te bešel andro Jeruzalem a andre Judsko ačhađa o fori le zorale murenca: ⁶ o Betlehem, Etam, Tekoa, ⁷ Bet-Cur, Socho, Adullam, ⁸ Gat, Mareša, Zif, ⁹ Adorajim, Lachiš, Azeka, ¹⁰ Cora, Ajalon the o Hebron. Ola sas o fori le zorale murenca andre Judsko the andro Benjamin. ¹¹ Zorařarda o muri, ačhađa andre ola fori le velitelēn a thođa andre o chabena, olejos the mol. ¹² Andre dojekh foros diňa kopiji the štiti a kaleha len igen zorařarda. Avke le Rechabeamoske ačhile o kmeňi Juda the Benjamin.

O Leviti the o rašaja aven andre Judsko

¹³ Akor o rašaja the savore Leviti andral calo Izrael, pes pridine ke leste. ¹⁴ O Leviti omukle peskere mali the khera a gele andre Judsko the andro Jeruzalem, bo o Jeroboam peskere čhavenca lenge na domukľa te služinel sar le RAJESKERE rašaja. ¹⁵ Avke o Jeroboam peske korkoro ačhađa rašajen, hoj te služinen pro thana, kaj lašarenas le kozen the gurumňoren, so lenge kerđa sar modli. ¹⁶ Ale andral dojekh

Izraeliko kmeňos avle pal o Leviti andro Jeruzalem o manuša, save cale peskere jileha rodenas le RAJES, le Izraelike Devles, hoj te anen o obeti peskere dadengere Devleske. ¹⁷ Avke zoraľarde o krališagos andre Judsko a trin berš ačhenas paš o Rechabeam, bo kala berša phirenas pal o drom le Davidoskero the Šalamunoskero.

Le Rechabeamoskeri famelija

¹⁸ O Rechabeam peske iľa romňa la Machalata, savake sas dad o Jerimot, le Davidoskero čhavo. Lakeri daj sas e Abihajil, e čhaj le Izajoskere čhaskeri, le Eliaboskeri. ¹⁹ Le Rechabeam sas laha trin čhave: o Jeuš, Šemarijah the o Zaham. ²⁰ Palis peske iľa romňa la Maacha, le Absolonoskera čha. Laha leš sas štar čhave: o Abijah, Attaj, Zizas the o Šelomit. ²¹ Maškar savore peskere romňija the romňija-služki, o Rechabeam nekbuter kamelas la Maacha, le Absolonoskera čha. Sas les dešuochto (18) romňija a šovardeš (60) romňija-služki, savenca leš sas bišuochto (28) muršora the šovardeš (60) čhajora.

²² O Rechabeam ačhaďa le Abijah, la Maachakere čhas, vaš o vodcas maškar peskere phrala, bo kamľa, hoj ov te ačhel kralis. ²³ O Rechabeam kerďa goďaha: Thoda peskere čhaven všadzik andre Judsko the Benjaminiko phuv andre zorale fori. Diňa lenge sa, so kempel the but džuvľijen.

12

O Šišak džal pro Jeruzalem

¹ Sar o Rechabeam zoralarda peskero krališagos a sas zoraleder, omukla jekhetane le Izraelitena le RAJESKERO zakonos. ² A vašoda, hoj na sas pačivale le RAJESKE zakonoske, o Egiptsko kralis Šišak geła pro mariben pro Jeruzalem andro pandžto berš, sar kralinelas o Rechabeam. ³ Avla le 1 200 maribneskere verdanena, 60 000 muršenca pro graja the but slugadenca andral o Egipt, Libija, Sukkot the Kuš. ⁴ Domarda a zaila o zorale fori andre Judsko a dogela dži paš o Jeruzalem.

⁵ Akor avla o prorokos Šemajah ko Rechabeam the ko Judske vodci, save denašle le Šišakostar andro Jeruzalem. Phenda lenge: “Kavke phenel o RAJ: ‘Tumen man omuklan, vašoda the me tumen omuklom a diňom andro vasta le Šišakoske.’ ”

⁶ Pre oda o kralis the o Izraelike vodci pes pokorinde a phende: “O RAJ hino čačipnaskero.”

⁷ Sar o RAJ dikhla, hoj pes pokorinde, prevakerda ko Šemajah a phenda: “Vašoda, hoj pes pokorinde, na zničinava len, ale len zachraňinava. Miri choli na mukava pro Jeruzalem prekal o Šišak. ⁸ Ale on ena tel leskeri zor, hoj te siklon a te džanen či hin feder te služinel mange, abo le kralenge andral aver phuva.”

⁹ O Egiptsko kralis Šišak geła pro mariben pro Jeruzalem a ila savoro barvalipen andral le RAJESKERO Chramos the palacis. Ila savoro, the o somnakune štiti, save diňa te kerel o Šalamun. ¹⁰ Palis o Rechabeam pre lengero than diňa te kerel o štiti le bronzostar a diňa len le

velitelenge upral o stražnika paš o palaciskero vudar. ¹¹ Kecivar džalas o kralis andre le RAJESKERO Chramos, o stražnika lenas o štiti a džanas leha, a palis len thovenas andro kher le stražnikengero. ¹² Vašoda, hoj o Rechabeam pes pokorinda, o RAJ preachiła pre leste te el cholamen a na zničinda les calkom. A sas len pale bach andre Judsko.

Sar o Rechabeam kralinelas

¹³ O kralis Rechabeam achiła zoralo kralis andro Jeruzalem. Sas leske saranda the jekh (41) berš sar achiła kralis a kralinelas dešuefta (17) berš andro Jeruzalem, andro foros savo peske kidňa avri o RAJ maškar savore Izraelike kmeňi, hoj ode te el lašardo leskero nav. Leskeri daj sas e Naama andral o Ammon. ¹⁴ Ov kerelas o nalačhipen, bo na rodelas le RAJES cale peskere jileha.

¹⁵ Savore veci, so kerđa o Rechabeam ešebnovarestar (peršovarestar), medik na muła, hine pisimen andre leskero rodokmeňos the andro zvitki, save pisinde o proroka Šemajah the Iddo. Maškar o Rechabeam the Jeroboam sas furt o maribena. ¹⁶ Sar o Rechabeam muła, parunde les andro Foros le Davidoskero. Pal leste achiła kralis leskero čhavo, o Abijah.

13

O Judsko kralis Abijah

¹ Sar andro Izrael kralinelas o Jeroboam dešuochtoto (18.) berš, o Abijah achiła andre Judsko kralis ² a kralinelas andro Jeruzalem trin

berš. Leskeri daj sas e Michaja, le Urieloskeri čhaj andral e Gibeja.

Sar sas o mariben maškar o Abijah the Jeroboam ³ o Abijah džalas pre leste le 400 000 slugadenca, ale o Jeroboam džalas pre leste le 800 000 slugadenca.

⁴ Akor o Abijah ačhila pro verchos Cemarajim andre Efrajimiko phuv a phenda: “Šun man, Jeroboam the calo Izrael! ⁵ Či tumen na džanen, hoj o RAJ, o Del le Izraeloskero, kerđa le Davidoha zmluva, so pes na del the prephagel*, hoj dela les the leskere potomken o krališagos upral o Izrael pro furt? ⁶ Ale o Jeroboam le Nebatoskero čhavo, savo sas sluhas le Šalamunoske, pes vzburiŋđa pre peskero raj. ⁷ Akor pes pašal leste zgele nalache manuša the zbujňika a ačhade pes pro Rechabeam, pre le Šalamunoskero čhavo. Ov sas mek terno a na sas les godi, hoj te obačhol angle lende.

⁸ Gondolinen tumenge, hoj šaj ŋerinen (zvitazinen) upral le RAJESKERO krališagos, so hino andro vasta le Davidoskere čhavage? Ŋerinenena, bo san but džene? Bo hin tumenca the o somnakune gurumňora, so tumenge kerđa o Jeroboam sar devlen? ⁹ Či na tradľan avri le RAJESKERE rašajen, le Aronoskere potomken the le Leviten? Či na ačhađan peske le rašajen, avke sar aver narodi? Se dojekh dženo, ko kamel te el rašaj, anel terne bikos the eŋta bakren a avke ačhel rašaj tumare devlence, so nane nič.

* **13:5** E Hebrejiko čhib: e zmluva le loneskeri

¹⁰ Ale amaro Del hino o RAJ, a amen les na omuklam. Amare rašaja, save služinen le RAJESKE, hine le Aronoskere potomki a o Leviti lenca služinen. ¹¹ Sako tosara the rači anen le RAJESKE o labarde the voňava obeti a thoven o mare pro žužo skamind. Sako rat labaren o lampi pro somnakuno momelaris. Amen dolikeras o prikazaňja le RAJESKERE amare Devleskere, ale tumen les omuklan! ¹² Vašoda o Del hino amaro vodcas a sar leskere rašaja trubinena, hoj te den znameňje pro mariben, ov amen lidžala pre tumende!

Muršale andral o Izrael, ma džan pes te marel le RAJEHA, savo hino Del tumare dadeskero! Na ela tumen bach!”

¹³ Medik o Abijah vakerelas, o Jeroboam bičhada jekh partija muršen pre Judsko armada palunestar. Avke on ačhenas anglo Judejci, ale okla murša sas pal lende. ¹⁴ Sar pes o Judejci visarde a dikhle, hoj aven pre lende the palunestar, chudle te vičinel pro RAJ, hoj lenge te pomožinel. O rašaja trubinenas pro trubi ¹⁵ a o Judejci chudle te vriskinel maribnaskere hangoha. O Abijah len lidžalas andro mariben a o Del zničinda le Jeroboam the leskera armada angle lende. ¹⁶ Avke o Izraeliti denašle anglo Judejci a o Del len diňa andre lengere vasta. ¹⁷ O Abijah the leskere manuša ňerinde (zviťazinde) upral lende a le Izraelike muršendar peľa andro mariben jepaš milionos murša. ¹⁸ Akor sas o Izraeliti pokorimen a o Judejci pes imar na daranas, bo pes zmukenas pro RAJ, pre lengere dadengero Del.

¹⁹ O Abijah dureder džalas pal o Jeroboam a zaila leskere fori o Betel, Ješanah the Efron lengere gavenca. ²⁰ Avke le Jeroboam imar šoha (ňikda) na sas e zor, so les sas, medik kralinelas o Abijah. Palis les o RAJ avke dukhađa, hoj muľa.

²¹ Ale le Abijoskeri zor sas furt bareder. Iľa peske dešuřtar (14) romňijen, savenca les sas biřuduj (22) murřora a deřuřov (16) řhajora.

²² Savore aver veci, so o Abijah kerđa, the leskero vakeriben, hine pisimen andro zvitkos le prorokoskero Iddoskero. ²³ Sar o Abijah muľa, parunde les andro Foros le Davidoskero. Pal leste ačhila kralis leskero řhavo, o Asa. Sar ov kralinelas, sas deř berř smirom andre phuv.

14

O Judsko kralis Asa

¹ O Asa kerelas oda, so sas le RAJESKE, leskere Devleske, pre dzeka. ² Zňiřindľa o oltara the o thana pro lařariben le modlengere, phagerđa o sentne slupi a řhingerđa tele la Ařerakere slupi.

³ Le manuřenge andral e Judsko prikazindľa, hoj te lařaren le RAJES, peskere dadengere Devles, a te dolikeren leskero zakonos the prikazaňja.

⁴ Ov andre cali Judsko phuv zňiřindľa o modlengere thana the o kadidloskere oltara. Medik ov kralinelas, sas smirom andre oda kraliřagos.

⁵ Andre Judsko o Asa ačhavelas o zorale fori, bo andre odi phuv sas smirom. Andre ola berřa ňiko na avľa pre leste pro mariben, bo o RAJ leske diňa o smirom.

⁶ Phenda le manuřenge andral e Judsko: “Zoraľaras kala fori oleha, hoj ačhavaha pařal lende

o muri, o veži, brani the zavori. Kadi phuv hiñi furt amari, bo kerahas oda, so amendar kamelas o RAJ amaro Del. Rodahas le RAJES a diña amenge o smirom pal dojekh sera.” Avke ačhavenas o fori a sas len bach.

⁷ Le Asa sas le kmeňostar Juda 300 000 murša, savende sas o kopiji the bare štiti, a le Benjaminendar les sas 280 000 murša, savende sas o cikneder štiti the luki. Kala savore sas zorale maribnaskere murša.

⁸ O Zerach andral o Kuš geľa pre lende pro mariben la milionoskera armadaha le kmeňostar Juda the trin šel (300) maribnaskere verdanenca a dogeľa dži paš e Mareša. ⁹ O Asa džalas pre leste peskere muršenca a pririchtinde pes pro mariben andre dolina Cefata paš e Mareša.

¹⁰ O Asa mangelas le RAJES, peskere Devles: “RAJEJA, ča tu jekh šaj pomožines le slabenge andro mariben pro zorale. Pomožin amenge, RAJEJA, Devla amaro, bo pre tute pes zmukas. Andre tiro nav amen džas pre kadi bari armada. RAJEJA, tu sal amaro Del a ňiko angle tu na obačhola.”

¹¹ Avke o RAJ pomožinda le Asaoske the leskera armadake te ňerinel (zvitazinel) upral o Kušijci. On chudle odarik te denašel ¹² a o Asa pal lende džalas peskera armadaha dži ko Gerar. Ode o RAJ peskera armadaha murdarde ajci Kušijcen, hoj ča vajkeci lendar ačhile džide. A odligende odarik igen but veci. ¹³ On palis lokes domarde the savore gava pašal o foros Gerar vašoda, bo avľa pre kale manuša bari dar le RAJESTAR.

A odligende odarik savore lače veci, save ča kamenas. ¹⁴ Džanas the pre le pastjerengere tabora a odligende odarik igen but bakren the řaven. Avke gele pale andro Jeruzalem.

15

O Asa zničinel o modli andre Judsko

¹ Akor le Devleskero duchos avľa pro Azarijah, pro Odedoskero čhavo. ² Ov geľa anglo kralis Asa a phendľa leske: “Šunen man, Asa the savore manuša andral e Judsko the Benjamin! O RAJ ela tumenca, te tumen avena leha. Te les rodena, dela pes tumenge te arakhel. Ale te pes lestar odvisarena, the ov pes tumendar odvisarela. ³ But časos sas o Izrael bijal o čačo Del the bijal o rašaj, savo sikavel o zakonos. ⁴ Ale sar pes andre peskero pharipen visarenas ko RAJ, ko Del, a mangenas les, delas pes lenge te arakhel. ⁵ Andre ola dživesa sas bari dar te džal varekaj pal o Izrael, bo maškar o manuša andre odi phuv na sas o smirom. ⁶ O narodos džalas pre aver narodos a o foros pre aver foros, bo o Del pre lende domukľa dar the pharipen. ⁷ Ale tumen aven zorale a na preačhen te kerel e buči, bo chudena o počniiben.”

⁸ Kala prorocke lava, so vakerelas o Azarijah, zoralarde le Asa. Ov zničindľa o modli andre cali Judsko the Benjamin the andro Efrajimike brehengere fori, so zailľa. Palis oprikerďa the le RAJESKERO oltaris, so sas andre chramoskeri dvora.

⁹ Palis o Asa vičinda savore manušen andral e Judsko, Benjamin the le manušen andral o

Efrajim, Menašše the Šimeon, save ode gele te bešel. Bo but Izraeliti imar pregele ko Asa, sar dikhle, hoj leha hino o RAJ, leskero Del.

¹⁰ Savore pes zgele andro Jeruzalem, sar o Asa kralinelas dešupandž (15) berš a trin čhon.

¹¹ Oda džives obetinde le RAJESKE olestar, so pal o mariben ande andral o Gerar: efta šel (700) gurumñen the efta ezera (7 000) bakren. ¹² On ile vera, hoj lašarena le RAJES le dadengere Devles cale peskere jileha the dušaha. ¹³ Dojekh, ko na lašarela le RAJES, le Izraelike Devles, mušinelas te merel, či ela terno vaj phuro, či murš, vaj romñi.

¹⁴ Ile odi vera anglo RAJ a palis radisaŕonas zorale hangoha, a trubinenas pro trubi the rohi.

¹⁵ Savore manuša andre Judsko sas andro baro radišagos, bo odi vera ile cale peskere jileha. Rodenas le RAJES a ov pes lenge delas te arakhel. Avke o RAJ len diña smirom savore lengere ñeprijateľendar.

¹⁶ O Asa čhidá tele pal o tronos peskera baba, la kralovna Maacha, bo kerda slupos la modlake Ašera. Palis oda slupos čhindá tele, phagerda a labarda andre dolina Kidron. ¹⁷ Choc o thana andro Izrael, kaj pes lašarenas o modli, na sas zničimen, o Asa cale jileha služinelas le Devleske medik dživelas. ¹⁸ Ov anda andre le RAJESKERO Chramos o sentne dari, so diña ov the leskero dad: o rup, somnakaj the savore aver veci.

¹⁹ Avke na sas ode o mariben, dži andro tranda the pandžto berš (35) sar kralinelas o Asa.

16

O kralis Baaša džal pro Asa

¹ Sar andre Judsko kralinelas o Asa tranda the šov (36) berš, o Izraeliko kralis Baaša gela pro mariben pre Judsko. O foros Rama zoralarda a thoda ode le slugaden, hoj niko andral e Judsko pes te na dochudel ani avri, ani andre.

² O Asa ila savoro rup the somnakaj andral le RAJESKERO Chramos the palacis a bičhada oda peskere služobnikenca andro Damaskus ko kralis Ben-Hadad. Diña leske te phenel: ³ “Mi el maškar amende e zmluva, avke sar angloda sas maškar amare dada. Kada rup the somnakaj tuke bičhavav sar daros. Mangav tut, akana oddža la zmluvatar, so phandlal le Izraelike kraliha le Baašaha, hoj te oddžal het andral miri phuv peskere slugadenca!”

⁴ O Ben-Hadad kerda avke, sar leske phenda o Asa a bičhada peskere velitelen la armadaha pro Izraelike fori. On domarde o fori Ijon, Dan, Abel-Majim the savore fori le Naftaliskere, kaj sas odthodo o chaben. ⁵ Sar pal oda šunda o Baaša, preachiła te kerel o buča pro foros Rama. ⁶ Avke o kralis Asa prikazinda savore manušenge andre Judsko, hoj te odligenen andral e Rama o bara the o kašta, savenca o Baaša ačhavelas o foros. Palis o Asa oleha zoralarda o fori Geba the Micpa.

O prorokos dovakerel le kraliske

⁷ Akor avla ko Asa o prorokos Chanani a phenda leske: “Vašoda, hoj tut zmuklal pro Aramejiko kralis a na pro RAJ, naši nerines (zviťazines) upral e armada le Aramejike kraliskeri. ⁸ Či bisterdal, savi bari armada

sas le Kušijcen the le Libijčanen a keci len sas maribnaskere verdana the murša pro graja? Ale tu pes zmuklal pro RAJ, a vašoda len tuke diña andro vasta. ⁹ Bo o jakha le RAJESKERE predikhen cali phuv, hoj te zoralarel olen, save hine leske oddine cale jileha. Na kerdal godaha, vašoda akanastar aveha furt andro mariben.”

¹⁰ Vaš kala lava o Asa pro prorokos cholisalila a thoda les andre bertena. Akorestar o Asa trapinelas varesave peskere manušen.

O Asa merel

¹¹ Savore aver veci, so kerda o kralis Asa ešbnovarestar (peršovarestar), medik na mula, hin pisimen andro Zvitkos le Judske the Izraelike Kralengero. ¹² Sar o Asa kralinelas tranda the eña (39) berš, igen nasvalila pro pindre. Ale aňi akor pes na visarda ko RAJ, hoj leske te pomožinel, ale ko doktora. ¹³⁻¹⁴ O Asa mula, sar kralinelas saranda the jekh (41) berš a parunde les paš leskere phure dada andro hrobos, savo peske diña te kerel andro Foros le Davidoskero. Pre leskero telos thode but voňava oleja a labarde bari jag pre leskeri pačiv.

17

O Judsko kralis Jošafat

¹ Pal o Asa ačhila kralis leskero čhavo, o Jošafat. Ov zoralarda peskero krališagos anglo Izrael. ² Andre savore zorale Judske fori diña slugađen. Rozačhada partiji slugađen the pre aver thana andre Judsko the andro Efrajimike fori, save domarda leskero dad o Asa.

³ O RAJ sas le Jošafatoha, bo andre peskere ešebne (perše) berša kerelas avke, sar leskero prapapus David. Na lašarelas le Baal, ⁴ ale služinelas peskere dadeskere Devleske, dolikerelas leskere prikazaňja a na kerelas sar o Izraelike kraľa anglal leste. ⁵ Vašoda o RAJ zoraľarda leskero krališagos a savore manuša andral e Judsko leske anenas dari. Avke ačhiľa barvalo the slavno. ⁶ Ov sas pačivalo andre služba le RAJESKE a zničinda andre Judsko savore modlengere thana pro lašariben the la Ašerakere slupi.

⁷ Andro trito berš sar kralinelas, bičhadä kale uradňiken andro Judske fori, hoj te sikaven le manušen le RAJESKERO zakonos: le Ben-Chajil, Obadiah, Zecharijah, Netaneel the le Michajah. ⁸ Lenca sas the o Leviti Šemajah, Netanijah, Zebadijah, Asahel, Šemiramot, Jonatan, Adonijah, Tobijah, Tob-Adonijah the o rašaja Elišamas the Joram. ⁹ Ile peha le RAJESKERO zakonos a sikavenas le manušen andre savore Judske fori.

¹⁰ Pro narodi, save sas pašal e Judsko, avľa bari dar le RAJESTAR, avke ňiko lendar na džalas pro mariben pro Jošafat. ¹¹ A varesave Filištinci anenas le Jošafatoske dari the počinenas leske daň. O Arabi leske anenas eŧta ezera the eŧta šel (7 700) capen the bakren.

¹² O Jošafat sas furt zoraleder. Andre Judsko ačhadä zorale fori the o fori le skladenca, ¹³ kaj odthovenas but chaben. Likerelas andro Jeruzalem le nekfeder slugađen, ¹⁴ save sas rozulade (rozdelimen) andro partiji pal peskere fajti.

- Andre Judsko o veliteľa upral o ezeros sas:
 o Adnah le 300 000 zorale slugadenca,
¹⁵ dujto o Jochanan le 280 000 slugadenca
¹⁶ a trito o Amasiah le Zichriskero čhavo,
 savo korkoro pestar geľa andre služba le
 RAJESKERI, le 200 000 slugadenca.
¹⁷ Andral o Benjamin:
 o Eljadas, o zoralo slugadis, le 200 000
 slugadenca le lukenca the štitenca
¹⁸ a dujto o Jehozabad le 180 000 vizbrojimen
 slugadenca.

¹⁹ Kala murša služinenas le kraliske andro
 Jeruzalem a avre slugaden rozačhada andre
 zorale fori pal cali Judsko phuv.

18

O Michah dovakerel le Achaboske

¹ Le kralis Jošafat andral e Judsko sas igen
 baro barvalipen the slava. Leskero čhavo iľa
 romňake le Achaboskera čha, vašoda o kraľa
 ačhile jekhetane. ² Pal varesave berša geľa ko
 Achab andre Samarija. O Achab prekal o Jošafat
 the leskere manuša murdarda but bakren the
 gurumňen. A paš oda les kerelas upre pro
 mariben pro Ramot-Gilead. ³ Avke o Izraeliko
 kralis Achab phučľa le Jošafatostar: “Aveha
 manca pro mariben pro Ramot-Gilead?”

O Jošafat leske odphenda: “Me the mire murša
 sam jekhetane tuha a džaha tumenca andro
 mariben.” ⁴ Ale o Jošafat phenda le Achaboske:
 “Phuč ešeb (peršo) so phenel pre oda o RAJ.”

⁵ Avke o Achab zvičindā ajse štar šel (400) proroken a sar sas jekhetane, phučļa lendar: “Majinav te džal pro mariben pro Ramot-Gilead, abo na?”

“Dža!” odphende leske. “O RAJ oda dela le kraliske andro vasta!”

⁶ Ale o Jošafat pes phučļa: “Nane ade mek varesavo aver prorokos le RAJESKERO, hoj lestar te phučas?”

⁷ O Achab odphendā: “Hin ade mek o Michah, le Jimloskero čhavo, prekal savo pes šaj phučas le RAJESTAR, ale me les našti avri ačhav, bo mange nič lačo na prorokinel, ale furt ča nalačo.”

“Ma vaker avke, kralina!” phendā o Jošafat.

⁸ Avke o Achab vičindā jekhe uradņikos a phendā leske: “An sigo le Jimloskere čhas Michah!”

⁹ O Achab the o Jošafat bešenās pre peskere troni paš e brana anglo foros Samarija pre oda than, kaj žužarenās o điv. Sas pre lende urde o kralengere plašti a ola proroka anglal lende pro-rokinenas. ¹⁰ O Cidkijah, le Kenaaniskero čhavo, kerdā trastune rohi a vičinelas: “Avke phenel o RAJ: ‘Kale rohenca predemeha le Aramejčanen, medik len na murdareha avri.’ ”

¹¹ Savore proroka kavke prorokinenās: “Dža pro Ramot-Gilead a ela tumen bach! Bo o RAJ oda dela andro vasta le kraliske.”

¹² O uradņikos, savo geļa pal o Michah, phendā leske: “Dikh, savore proroka prorokinenās le kraliske bach. Mi en tire lava ajse sar lengere. The tu prorokin bach!”

¹³ Ale o Michah leske phendā: “Avke sar dživel o RAJ, me vakerava ča oda, so phenela miro Del.”

¹⁴ Sar o Michah avla ko Achab, phučla lestar: “Majinav te džal pro Ramot-Gilead, abo na?”

“Džan a ņerinena (zvitāzinena),” phendā leske, “o RAJ oda dela andre tumare vasta!”

¹⁵ Ale o kralis leske phendā: “Kecivar tut te lel andre vera, hoj mange te vakeres ča o čačipen andre le RAJESKERO nav?”

¹⁶ O Michah phendā: “Dikhłom calo Izrael rozčhido pal o verchi sar bakren, saven nane pastjeris. A o RAJ phendā: ‘Kale manušen nane ko te lidžal. Dojekh andro smirom mi džal khere.’ ”

¹⁷ Akor phendā o Achab le Jošafatoske: “Na phendom tuke, hoj mange nič lačo na pro-rokinel, ale ča nalačo?”

¹⁸ O Michah mek phendā: “Šunen akana o lav le RAJESKERO! Dikhłom le RAJES te bešel andro ņebos pre leskero tronos a savore aňjelen te ačhel pašal leste. ¹⁹ O RAJ lendar phučla: ‘Ko kerela upre le Izraelike kralis Achab, hoj te džal pro mariben andro Ramot-Gilead, hoj ode te merel?’ Jekh phenelas kavke a dujto avke.

²⁰ Androda avla varesavo duchos anglo RAJ a phendā: ‘Me leha thovava avri!’ A o RAJ lestar phučla: ‘Sar?’ ²¹ Avke oda duchos phendā: ‘Me kerava, hoj o proroka le Achaboske te klaminen.’ O RAJ phendā: ‘Dža a ker ada. Ela tut bach!’

²² Akana pes avke the ačhila! O RAJ kerđa, hoj o duchos len te lidžal andro klamišagos, a korkoro pre tu mukla e bibach!”

²³ Androda o Cidkijah, le Kenaaniskero čhavo, geľa ko Michah, demađa les pal e čham a phenda: “Sar geľa mandar oda duchos le RA-JESKERO, hoj te vakerel tuha?”

²⁴ O Michah odphenda: “Tu oda korkoro dikheha andre oda džives, sar denašeha tut te garuvel kher kherestar.”

²⁵ Akor o Achab prikazinda: “Chuden le Michah a lidžan les ko foroskero velitelis Amon the ko kraliskero čhavo Joaš. ²⁶ Phenen, hoj o kralis kavke prikazinel: ‘Thoven les andre bertena a den les te chal ča maro the paňi, medik man na avava pale bachtales.’ ”

²⁷ Ale o Michah phenda: “Te pes bachtales visareha, akor o RAJ na vakerelas prekal ma. Mi šunen oda savore manuša!”

Le Achaboskero meriben

²⁸ O Izraeliko kralis Achab the o Judsko kralis Jošafat džanas pro mariben pro Ramot-Gilead.

²⁹ A o Achab phenda le Jošafatoske: “Me man preurava andre aver gada sar džava andro mariben, ale tu pre tu muk tiro kraliskero plaštos.” Avke o Achab pes preurđa andre aver gada a geľa andro mariben.

³⁰ O kralis andral o Aram prikazinda peskere velitelenge upral o maribnaskere verdana: “Te na džal tumenge pal ņikaste, ča pal o Izraeliko kralis.” ³¹ Sar o veliteľa dikhle le Jošafat, gondolinde peske, hoj oda hino o Izraeliko kralis a gele pre leste. Akor o Jošafat zvičinda a o Del leske pomožinda a visarđa len lestar. ³² Sar o veliteľa pre oda avle, hoj oda nane o Achab, preačhile pre leste te džal.

³³ Ale varesavo slugadiš ča avke livinda andral o lukos a talinda (trafinda) les maškar o pancjeris. Avke o Achab phenda le manuŝeske savo lidžalas leskero verdan: “Visar tut a odligen man andral o mariben, bo som zrañimen.” ³⁴ Ale oda džives o mariben sas zoralo, avke o Achab mušinda te ačhel dži rači andro verdan anglo Aramejčana a sar zagela o kham ov muľa.

19

O prorokos dovakerel le Jošafatoske

¹ Sar o Judsko kralis Jošafat avľa pale khere andro Jeruzalem bachtales, ² avľa o prorokos Jehu, le Chananiskero čhavo, arakhľa pes leha a phenda leske: “Gondoľines tuke, hoj hin mištes te pomožinel le bijedevleskere manuŝenge a te sikavel o jileskeriben olenge, ko džan pro RAJ? Vašoda hin pre tute le RAJESKERI choli. ³ Ale o RAJ paš tu arakhľa the vareso lačo: Tu zničindal savore Ašerakere modlengere slupi andral odi phuv a kamehas te kerel oda, so hin le Devleske pre dzeka.”

O Jošafat ačhavel sudcen

⁴ Choc o Jošafat bešelas andro Jeruzalem, pale gela ko manuša la Beer-Šebatar dži paš o Efrajimike brehi, hoj te vakerel le manuŝenca, hoj pes pale te visaren ko RAJ, savo hino Del lengere phure dadengero. ⁵ Andre dojekh zoralo foros andre Judsko phuv ačhađa sudcen. ⁶ Phenda le sudcenge: “Merkinen pre oda so kerena, bo na sudzinen andre manuŝeskero nav, ale andro RAJESKERO nav. Ov hino tumenca paš dojekh

sudos, sar sudzinena varekas. ⁷ Vašoda keren peskeri buči pačivalones a mi el tumen dar anglo RAJ, bo o RAJ amaro Del hino čačipnaskero, na kidel peske avri manušen, aňi na del pes te cinel.”

⁸ Palis o Jošafat the andro Jeruzalem ačhađa Leviten, rašajen the anglune muršen sar sudcen, hoj te sudzinen le manušen te len hin vareso maškar peste, abo te vareko na dolikerel le RAJESKERO zakonos. ⁹ Palis o Jošafat lenge prikazinda: “Keren oda pačivalones, cale jileha a mi el tumen dar anglo RAJ. ¹⁰ A sar avena angle tumende o manuša andral aver fori, hoj len te rozsudzinen – či džala pal oda, hoj vareko varekas murdarda, abo hoj vareko na dolikerđa o zakonos, o prikazaňja abo le RAJESKERE lava – mušinen lenge te dovakerel, sar pes majinen te likerel, hoj te na keren binos anglo RAJ, hoj le RAJESKERI cholí te na avel pre tumende the pre tumare pašutne. Keren oda a na ela tumen binos.

¹¹ O Amariah, o nekbareder rašaj, rozsudzanela savore RAJESKERE veci. O Zebadiah, le Jišmaeloskero čhavo, savo hino vodcas upral o kmeňos Juda, rozsudzanela savore kraliskere veci a o Leviti ena o uradňika paš o sudos. Aven bi e dar a o RAJ mi el oleha, kas hin čačipen.”

20

O mariben le manušenca andral o Edom

¹ Pal varesavo časos gele pro mariben pro Jošafat o Moabčana, o Ammončana a lenca varesave Meunci.

² Varesave manuša avle a phende le Jošafatoske: “Igen bari armada avel pre tu andral o Edom pal aver sera le morostar. Hine imar andro Chacecon-Tamar, oda andro En-Gedi.” ³ O Jošafat predarandiła a mangelas le RAJES, so majinel te kerel. A andre cali Judsko phuv diňa avri o postos. ⁴ Palis pes zgele andro Jeruzalem o manuša andral dojekh Judsko foros a mangenas le RAJES, hoj lenge te pomožinel.

⁵ Avke o Jošafat ačhiła maškar savore manuša angle nevi dvora andre le RAJESKERO Chramos

⁶ a phenda:

“RAJEJA, Devla amare dadengero, či na sal Del pro űebos a na kralines upral savore narodi the krališagi? Andre tire vasta hin bari zor a űiko na obačhola angle tu. ⁷ Devla amaro, či na tradlал avri anglal tiro Izraeliko narodos le manušen, so bešenas andre kadi phuv? Či na diňal la pro furt le potomkenge le Abrahamoskere, savo sas tiro prijatelis? ⁸ Ade bešenas a ačhade tuke o Chramos prekal tiro nav a phende: ⁹ ‘Te avela pre amende varesavo nalačhipen, mariben, nasvaliben či bokh, a te avaha anglal tu angle kada Chramos – kaj tut lašaren – a chudaha te vičinel andre peskero pharipen ke tute, tu amen šuneha avri a zachraňineha.’

¹⁰ Ale akana avle ade pre amende o Am-mončana, Moabčana the Edomčana. Tu na domuklал amare phure dadenge te zňičinel kale naroden, akor sar džanas avri andral o Egipt, avke obgele len a na murdarde.

¹¹ Akana, dikh sar amenge visaren pale! Avle

amen te tradel avri andral e phuv, savi amenge tu diňal. ¹² Devla amaro, či tu len na kames te potrestinel? Amen sam bi e zor angle kadi bari armada, savi avel pre amende. Na džanas, so te kerel, ale amare jakha hine hazdle ke tute, bo ča jekh tu amenge šaj pomožines.”

¹³ Sar savore Judejci ačhenas anglo RAJ peskere čhavenca, romňenca the le muršorenca, ¹⁴ avľa le RAJESKERO Duchos pro Levitas, savo sas maškar o manuša. Ov sas o Jachaziel, le Zecharijoskero čhavo andral le Asafoskeri fajta a potomkos le Asafoskero prekal o Benajah, Jeiel the Mattaniah.

¹⁵ Ov prevakerďa: “Šunen man, ó kralina Jošafat, the savore manuša, save bešen andre Judsko the Jeruzalem! Avke tumenge phenel o RAJ: ‘Na daran tumen a na izdran kala zoraľa armadatar. Bo kada mariben nane tumaro, ale le Devleskero. ¹⁶ Tajs a džan pre lende, bo on akor avena upre la dolinakere dromeha Cic a arakhena len pro agor la dolinakero, angle pušta Jeruel. ¹⁷ Tumen pes na mušinen te marel, ale rozačhaven pes a ačhen pro than. Avke dikhena sar tumen o RAJ zachraňinela, ó manušale andral e Judsko the Jeruzalem! Ma daran tumen a ma izdran! Tajs a džan pre lende a o RAJ ela tumenca.’ ”

¹⁸ Avke o Jošafat bandiľa anglo RAJ le mujeha dži ke phuv a savore manuša andral e Judsko the Jeruzalem pele pre phuv a lašarenas les. ¹⁹ Andre oda varesave Leviti andral o Kohatoskero the Korachoskero potomstvos uštile

upre a zorale hangoha chudle te lašarel le RAJES, le Izraelike Devles.

²⁰ Avke pre aver džives sig tosara uštile a džanas andre pušta paš e Tekoa. Akor o Jošafat anglal lende zaačila a phenda: “Šunen man manušale andral e Judsko the Jeruzalem! Pačan le RAJESKE, amare Devleske, a obačhona! Pačan the le prorokenge a ela amen bach!” ²¹ Sar lenca dovakerđa, ačhađa muršen, hoj te džan angle armada a te lašaren le RAJES le lavenca:

“Palikeren le RAJESKE!

Leskero kamiben hino pro furt!”

²² A soča chudle te gilavel a te lašarel le RAJES, o RAJ kerđa bari balamuta (zmetkos) maškar o Ammončana, Moabčana the Edomčana*, save avle pre lende pro mariben. On korkore maškar peste pes chudle te marel. ²³ Avke o Moabčana the o Ammončana gele pre Edomiko armada a murdarde savoren. Palis pes visarde a murdarde jekh avres.

²⁴ Sar e Judsko armada avla pre oda than, khatar dičhol pre pušta, dikhle pre phuv ča mule manušen. Ńiko lendar na ačila te dživel. ²⁵ O Jošafat peskere muršenca geľa ke lende a ile savoro, so pal lende ačila. Arakhle paš lende igen but sersamos, dragane veci the gada. Sas ode ajci veci, hoj našti odarik odligende savoro. Trin dživesa hordinenas oda, so birinenas. ²⁶ Pro štarto džives pes zgele andre dolina Beracha, kaj lašarenas le RAJES. Vašoda oda than pes dži adadžives vičinel le Berachoskeri† dolina.

* **20:22** O murša andral o verchi Seir. † **20:26** Beracha: te lašarel

²⁷ Palis o Jošafat lidžalas cała armada pale andro Jeruzalem. Sas len baro radišagos, bo o RAJ lenge diña o ñerindipen (vitaztvo) upral o ñeprijatela. ²⁸ Sar doavenas andro Jeruzalem, bašavenas pro harfi, citari the trubi, sar phirenas paš o Chramos.

²⁹ Dojekh narodos šunđa, so kerđa o RAJ le Izraelike ñeprijateliha. Avke e dar le Devlestar avla pre lende. ³⁰ Avke o Jošafat kralinelas andro smirom, bo leskero Del leske diña o smirom pal dojekh sera.

Sar o Jošafat dokralinda

³¹ Le Jošafatoske sas tranda the pandž (35) berš sar ačila kralis andre Judsko a kralinelas andro Jeruzalem bišupandž (25) berš. Leskeri daj sas e Azuba, le Šilchioskeri čhaj. ³² Ov kerelas oda, so anglal leste leskero dad o Asa a na odvisarda pes ole dromestar. So kerelas, sas le RAJESKE pre dzeka. ³³ Ale o thana kaj lašarenas le modlen na zničindā a o manuša mek furt lašarenas avre devlen a na peskere dadengere Devles.

³⁴ Savore aver veci, so o Jošafat kerđa, ešebnovarestar (peršovarestar), medik na muła, del pes te genel andre Kronika le Jehuoskeri, savo sas čhavo le Chananiskero. Oda hin pisimen andro Zvitkos le Izraelike Kralengero.

³⁵ Jekhvar o Judsko kralis Jošafat pes dothoda le Izraelike kraliha Achazijoha, savo sas igen nalačo. ³⁶ On jekhetane ačhade o lodi paš o pristavos Ecjon-Geber. ³⁷ Ale o Eliezer,

le Dodavahuoskero čhavo andral e Mareša, prorokinelas le Jošafatoske: “Vašoda, hoj tut dothodał jekhetane le Achazijoha, o RAJ zničinel a oda, so ačhađal!” Avke e balvaj rozde mađa o Iodi a šoha (ňikda) lenca na gele pro moros.

21

O Jehoram kralis andre Judsko

¹ Sar o Jošafat muła, parunde les andro Foros le Davidoskero. Pal leste ačhiła kralis andro Judsko leskero čhavo o Jehoram. ² Le Jehoram sas šov phrala: o Azarijah, Jechiel, Zecharijah, Azarjah, Michael the o Šefatiah. Kala savore sas le Jošafatoskere čhave. ³ O dad len diňa igen but rup, somnakaj the barvale veci a Judske fori le zorale murenca. Ale o krališagos diňa le Jehoramoske, bo sas ešebno (peršo) čhavo.

⁴ Sar le Jehoramoste sas imar o krališagos zorales andro vasta, diňa te murdarel la šablaha savore peskere phralen the varesave Izraelike vodcen. ⁵ Sas leske tranda the duj berš (32), sar ačhiła kralis a kralinelas ochto berš andro Jeruzalem. ⁶ Ov kerelas avke sar le Achaboskeri fajta the o aver Izraelike kraľa, bo iła romňake le Achaboskera čha. Vašoda kerelas nalačhipen anglo RAJ. ⁷ Ale o RAJ na kamelas te zničinel le Davidoskera fajta, prekal peskero služobňikos David. Bo phandľa leha zmluva a diňa les lav, hoj mukela furt varekas leskere potomkendar pro tronos.

⁸ Sar o Jehoram kralinelas, o manuša andral o Edom pes vzburinde pre Judsko a korkore

peske ačhade kralis. ⁹ Avke o Jehoram gela ode savore peskere velitelenca the maribnaskere verdanenca. Ode pes pašal leste pal savore seri rozačhade o Edomčana, ale ov le velitelenca pes rači predemade prekal lende a denašle het. ¹⁰ Ole dživesestar dži adadžives o Judsko na likerelas tel peskeri zor o Edom.

Akor the o foros Libna pes vzburiŋda, bo o Jehoram omukla le RAJES, peskere dadeskere Devles. ¹¹ Ačhađa andre Judsko the o thana, kaj lašarenas le modlen a aleha lidžalas le manušen andral o Jeruzalem the Judsko andro binos.

Le Eliašoskero lil

¹² O Jehoram chudla lil le prorokostar le Eliašostar a sas andre pisimen:

“Avke vakerele o RAJ, o Del tire prapapuskeri le Davidoskero: ‘Tu na phirehas pal oda drom, so tiro dad o Jošafat the o Judsko kralis Asa, ¹³ ale phirehas pal ole droma so the o Izraelike kraľa a lidžahas le manušen andral e Judsko the Jeruzalem, hoj te en napačivale le RAJESKE, avke sar len lidžalas the le Acha-boskeri famelija. Tu murdarđal the peskere phralen, save sas feder sar tu, ¹⁴ vašoda o RAJ igen dukhavela tire manušen, tire čhaven the romňijen a zničinelas sa, so tut hin. ¹⁵ Tu aveha igen nasvalo pre džombra a oda nasvaliben ela furt goreder, medik tutar o goja na avena avri.’ ”

¹⁶ Palis o RAJ kerđa upre le Filištinen the le Araben, save bešenas pašes paš o Kušijci, hoj te džan pro mariben pro Jehoram. ¹⁷ On gele andre Judsko a ile andral le kraliskero palacis

savoro, so ode arakhle: o barvalipen, leskere čhaven the romñijen. A ñiko leske na ačhila, ča o nekterneder čhavo, o Achazijah.

¹⁸ Pal kada savoro o RAJ mukla pro Joram o nasvaliben pre džombra, so pes na delas te sastarel. ¹⁹ O nasvaliben sas furt goreder a pal o duj berš andral leste avle avri o goja a muła andro bare dukha. O manuša leske na labarde e bari jag pro vartišagos, avke sar leskere phure dadenge.

²⁰ O Jehoram ačhila kralis, sar leske sas tranda the duj (32) berš a očno berš kralinelas andro Jeruzalem. Ñikaske na sas pal leste pharo sar muła. Parunde les andro Foros le Davidoskero, ale na andre le kralengere hrobi.

22

O Achazijah kralis andre Judsko

¹ O manuša andral o Jeruzalem ačhade pal o Jehoram vaš o kralis leskere nekternedere čhas, le Achazijah. Bo savore leskere phuredere čhaven murdarda e partija murša, savi jekhetane le Arabenca avla andro taboris.

² Le Achazijoske sas bišuduj (22) berš, sar ačhila kralis a kralinelas andro Jeruzalem jekh berš. Leskeri daj sas e Atalija, savake sas papus o Izraeliko kralis Omri.

³ The ov kerelas avke, sar le Achaboskeri famelija, bo leskeri daj les andre kada lidžalas.

⁴ Kerelas oda, so na sas le RAJESKE pre dzeka, avke sar le Achaboskeri famelija, bo on ačhile leskere radci, sar muła leskero dad. A oda les thovelas tele. ⁵ Ov len šunda the akor, sar geła le

Ahaboskere čhaha le Joramoha – savo sas kralis andro Izrael – pro mariben pro Aramejiko kralis Chazael andro Ramot-Gilead. Ode o Aramejčana zrañinde le Joram, ⁶ avke ov pes pale visarda andro Jezreel, hoj te sastol le ranendar. O Judsko kralis Achazijah geľa te dikhel le Joram andro Jezreel, sar sas zrañimen.

⁷ O Del chasňarda oda, hoj o Joram geľa te dikhel le Achazijah, hoj les te čhivel tele. Bo sar sas ov ke leste, geľa pre lende o Jehu, le Nimšiskero čhavo, saves o RAJ pomakhľa, hoj te zničinel le Ahaboskera famelija. ⁸ Sar o Jehu murdarkerelas le Ahaboskera famelija, arakhľa ode le vodcen andral e Judsko the le Achazijoskere phraleskere čhaven, save leske služinenas, a o Jehu the len murdarda. ⁹ Paľis rodenas le Achazijah a chudle les, sar pes garuvelas andre Samarija. Odarik les ande ko Jehu a sas murdardo. Parunde les, bo phende: “Leskero papus sas o Jošafat, savo sas cale jileha pačivalo le RAJESKE.”

Andre le Achazijoskeri famelija na sas ko te prelel o krališagos.

O Joaš hino zachrañimen

¹⁰ Sar dikhľa e Atalija, le Achazijoskeri daj, hoj lakero čhavo hino murdardo, chudľa te murdarkerel caľa kraliskera famelija andro Judsko.

¹¹ Ale jekh čhaj le kraliskeri le Joramoskeri, e Jehošeba, zachrañinda jekhe čhas oleha, hoj les odligenda maškar o kraliskere čhave, saven e Atalija kamlä te murdarel. Bo ilä le Joaš, le Achazijoskere čhavořes, the la džuvľa, savi

les delas te pijel a garuđa len andro kher pro soviben andro Chramos, hoj les te na murdarel e Atalija. E Jehošeba sas pheñ le Achazijoske a lakero rom sas o rašaj Jehojada. ¹² Garuvelas le Joaš andro Chramos šov berš, medik e Atalija kralinelas andro Judsko.

23

O Jehojada ačhavel le Joaš kraliske

¹ Andre eftato berš o rašaj Jehojada diña te vičinel ke peste le veliteľen upral o šel – le Jerochamoskere čhas le Azarijah, le Jochananoskere čhas le Jišmael, le Obedoskere čhas le Azarjah, le Adajoskere čhas le Maasejah the le Zichriskere čhas le Elišafat – hoj lenca te phandel e zmluva. ² On pophirde pal cali Judsko phuv a vičinenas le Leviten andral dojekh Judsko foros the savore fajtengere vodcen andro Izrael. Sar avle andro Jeruzalem, ³ savore ola džene pes zgele andro Chramos a phandle zmluva le kraliha.

O Jehojada lenge phenda: “Kade hino le kraliskero čhavo, o Joaš! Ov ela kralis, avke sar o RAJ le David diña lav pal leskere potomki. ⁴ Keras avke: Tumen, o rašaja the Leviti, pes rozulavena (rozđelinena) pro trin partiji. Jekh partija le Levitendar the rašajendar mi stražinen pro Šabbat paš o chramoskere vudara, ⁵ dujto partija andro kraliskero palacis a trito partija paš e Zakladoskeri Brana. A savore aver manuša pes mi zdžan andre chramoskeri dvora. ⁶ Ale ņiko andre našti džala, ča o rašaja the o Leviti,

save ode služinen. On šaj džan andre, bo hine sentnarde. Savore aver manuša, mi ačhen avri, avke sar o RAJ prikazinda. ⁷ Tumen o Leviti pes rozačhavena le zbrañenca andro vasta pašal o kralis. Te vareko kamlahas pes te dochudel andro Chramos, mi merel. Džan le kraliha, všadzik kaj džala.”

⁸ O Leviti the savore murša andral e Judsko kerde sa avke, sar lenge prikazinda o Jehojada. Dojekh lelas peskere muršen, či len sas služba pro Šabbat vaj na, bo o Jehojada oda džives ñikas na premukla andral e služba. ⁹ Palis o Jehojada diña le velitelenge o kopiji a cikne the bare štiti andral o Chramos, so sas le Davidoskere. ¹⁰ Ov rozačhada savore muršen le zbrañenca pašal o kralis: Ačhenas pašal o oltaris the Chramos, le juhostar dži ko severos.

¹¹ Akor ande le Joaš avri a thode leske pro šero e koruna. Dine leske e kraliskeri zmluva a ačhade les vaš o kralis. O Jehojada leskere čhavenca les pomakhle a vičinenas anglal leste: “Mi dživel o kralis.”

Murdaren la Atalija

¹² Sar e Atalija šunda e vika le manušengeri, save džanas a radisalonas le kralistar, geľa the oj ke lende andro Chramos. ¹³ Sar ode doavľa, dikhľa te ačhel le neve kralis paš o slupos, kaj ačhelas furt o kralis. Pašal leste sas o velitela o murša le trubenca a savore manuša radisalonas a trubinenas a o lavutara le citarenca the harfenca lidžanas e oslava. Akor e Atalija rozčhingerđa o gada pre peste a zvičinda: “Zradzinde man! Zradzinde man!”

¹⁴ O rašaj Jehojada phenda le veliteľenge upral o šel: “Lidžan la avri le slugađendar a murdaren dojekhes, ko kamela vaš late te zaačhel!” Bo na kamla la Atalija te murdarel andre le RAJESKERO Chramos. ¹⁵ On la chudle a džanas laha ke Gra-jengeri Brana paš o palacis a ode la murdarde.

O Jehojada lidžal pale le manušen paš o RAJ

¹⁶ Palis o Jehojada phandla zmluva anglo RAJ, hoj ov, o Joaš the savore Izraeliti ena le RAJESKERE manuša. ¹⁷ Avke savore manuša gele andre le Baaloskero chramos a čhide les tele. Phagerde o oltara the o modli a murdarde le Mattan, savo sas leskero rašaj, paš o oltaris.

¹⁸ Palis o Jehojada ačhađa le Levitengere rašajen upral o Chramos. Bo len o David ačhađa andre odi služba, hoj te anen o labarde obeti le RAJESKE avke, sar hin pisimen andro Mojžišoskero zakonos, le radišagoha the gilavipnaha, sar prikazinda o David. ¹⁹ A ačhađa paš o chramoskere brani le vratņiken, hoj pes te na dochudel andre ņiko, ko hino nažužo.

²⁰ Palis o Jehojada iľa peha le veliteľen upral o šel, le anglune manušen, uradņiken the savore manušen andral odi phuv a odligenda le kralis andral o Chramos prekal e Upruņi Brana andro palacis a thode les te bešel pro tronos. ²¹ Savore manuša andre odi phuv radisaľonas a andro foros sas smirom, bo la Atalija murdarde la šablaha.

24

O Joaš kralis andre Judsko

¹ Le Joašoske sas eŧta berš, sar ačhila kralis a kralinelas andro Jeruzalem saranda (40) berš. Leskeri daj sas e Cibja andral e Beer-Šeba. ² Medik o rašaj Jehojada dživelas, o Joaš kerelas oda, so sas le RAJESKE pre dzeka. ³ O Jehojada le Joašoske kidña avri duje romñijen a lenca les sas murša the čhaja.

⁴ Pal varesavo časos o Joaš peske phendā, hoj oprikerela le RAJESKERO Chramos. ⁵ Zvičinda le rašajen the le Leviten a prikazinda lenge: “Džan andre savore Judske fori a kiden avri le manuendar e beršeskeri daň, hoj te oprikeras amare Devleskero Chramos. Keren oda sigo!” Ale o Leviti aleha na sidarenas.

⁶ Avke o kralis Joaš peske diña te vičinel le anglune rašas, le Jehojada, a phučla lestar: “Soske na bičhadal le Leviten, hoj te anen le manuendar andral e Judsko the Jeruzalem e beršeskeri daň prekal o Sentno Stanos, avke sar o Mojžiš le RAJESKERO služobňikos diña avri le Izraelitenge? ⁷ Se e bijedevleskeri džuvli Atalija the lakere čhave gele andro Devleskero Chramos, phagerenas a ile savore sentne veci, hoj lenca te lašaren le Baal.”

⁸ Avke o kralis prikazinda le Levitenge, hoj te keren bari truhlica a te thoven la avri paš e chramoskeri brana. ⁹ Palis diña te phenel le manuenge andre cali Judsko the Jeruzalem, hoj te anen le RAJESKE o daňe, avke sar o Mojžiš, le Devleskero služobňikos, oda diña avri le Izraelitenge pre pušta. ¹⁰ Savore velitela the manuša radišagoha anenas o love a čhivkerenas andre truhlica, medik na sas pherardi. ¹¹ Sako

džives o Leviti lidžanas e truhlica ko kraliskero uradņikos. Te dikhelas, hoj hin andre but love, avelas o kraliskero pisaris the o uradņikos le nekbaredere rašaskero, čhivenas o love avri a zgenenas len. Palis la thovenas pale pre lakero than. Kerenas oda sako džives a kidle avri igen but love.

¹² Palis o kralis the o Jehojada ola love denas le muršeske, savo sas ačhado upral e buči. O Chramos oprikerenas o manuša, save džanenas te kerel le barenca, o řesara the o kovača, save kerenas le trasteha the le bronzoha. ¹³ Mukle pes te prikerel o Chramos a e buči lenge džalas igen mištes. Oprikerde a zorařarde o Chramos a sas ajso sar angloda. ¹⁴ Sar dokerde e buči, o love so ačhile ande anglo kralis the Jehojada. A o Joaš vaš ola love diņa te kerel veci andro Chramos: o sersamos pre služba the pro obeti, o čare the aver somnakune a rupune veci. A medik o Jehojada dživelas, furt kerenas o labarde obeti andro Chramos.

¹⁵ O Jehojada sphuriřa a muřa, sar leske sas 130 berš. ¹⁶ Parunde les andro kraliskero hrobos andro Foros le Davidoskero, bo kerđa but lačhipen prekal o Izrael, prekal o Del the prekal leskero Chramos.

O Joaš pes odvisarel le RAJESTAR

¹⁷ Pal oda sar muřa o Jehojada, o Judske vodci avle a dine pačiv le kralis. A priačhiřa pre lengere lava. ¹⁸ On palis preačhile te lašarel andro Chramos le RAJESKERO, peskere dadengere Devles, a chudle te lašarel la Ašerakere slupi the modli. Vaš kala bini avřa le Devleskeri cholři pre

Judsko the Jeruzalem. ¹⁹ O RAJ bičhavelas ke lende le proroken, hoj pes pale te visaren ke leste. Ale on len na šunenenas, choc lenge dovakerenas.

²⁰ Akor avľa le Devleskero Duchos pre le Jehojadoskero čhavo Zecharijah. Ov ačhiľa anglo manuša a dovakerelas lenge: “Kavke vakerel o Del: ‘Soske na dolikeren le RAJESKERE prikazaňje? Na ela tumen bach, bo omukľan man a vašoda the me tumen omukava.’ ”

²¹ Akor o manuša pes dothode pro Zecharijah a pre kraliskero lav les murdarde le barenca pre dvora paš o Chramos. ²² O Joaš bisterďa pro lačhipen, so leske kerelas leskero dad, o Jehojada, a diňa te murdarel leskere čhas. Sar o Zacharijah merelas, zvičinda: “RAJEJA, dikh pre ada a visar lenge pale!”

Le Joaš murdaren

²³ E Aramejiko armada geľa pro Joaš andre Judsko the Jeruzalem vaj pal o berš. Murdarde savore leskere vodcen, save sas upral o manuša a savore veci the barvalipen, so zaile, bičhade le kraliske andro Damaskus. ²⁴ Choc e Aramejiko armada avľa frima muršenca, o RAJ diňa la Judska armada, choc sas bareder, andre lengere vasta, bo omukle le RAJES, peskere dadengere Devles. Avke o Joaš sas potrestimen. ²⁵ Sar o Aramejiko armada odgeľa, mukle le Joaš igen dukhades. Korkore leskere služobňika pes dothode pre leste, vašoda, hoj diňa te murdarel le Jehojadoskere čhas, a murdarde les pre leskero hados. Sar muľa, parunde les andro Foros le Davidoskero, ale na andre kralengere hrobi.

²⁶ Kala džene pes pre leste dothode: o Zabad o čhavo la Šimeatakeru, savi sas Ammončanka, the o Jehozabad o čhavo la Šimritakeru, savi sas Moabčanka. ²⁷ Andro Viklados pal o Kralengere Zvitki hin pisimen pal le Joašoskere čhave, the oda, so pal leste vakerenas o proroka, the pal oda, sar oprikerđa o Chramos. Pal leste ačila kralis leskero čhavo o Amacijah.

25

O Amacijah kralis andre Judsko

¹ Le Amacijoske sas bišupandž (25) berš, sar ačila kralis, a kralinelas bišueňa (29) berš andro Jeruzalem. Leskeri daj sas e Joaddan andral o Jeruzalem. ² O Amacijah kerelas oda, so sas le RAJESKE pre dzeka, ale na cale jileha. ³ Sar imar o krališagos sas zorales andre leskere vasta, diňa te murdarel peskere služobňiken, save murdarde leskere dades. ⁴ Ale lengere čhaven na diňa te murdarel, bo o RAJ prikazinda andro Mojžišoskero zakonos: “O đada naši meren vaš o binos, so kerde lengere čhave, aňi o čhave vaš le dadengere, ale dojekh mi merel vaš peskero binos.”

O mariben le Edomčanenca

⁵ O Amacijah vičinda savore muršen andral o kmeňos Juda the Benjamin a ačhađa andre lengere fajti velitelēn upral o ezeros the upral o šel slugađa. Palis zgenda 300 000 muršen phureder sar biš (20) berš pririchtimen te džal andro mariben le štitoha the kopijaha. ⁶ Počinda

3,4 toni rup* vaš o 100 000 zorale maribnaskere muršen andral o Izrael, hoj te maren pes vaš leste.

⁷ Ale avla ke leste jekh murš le Devleskero a phenda: “Kralina, ma le tuha le Izraeliten, bo o RAJ nane ole manušenca andral o Efrajim! ⁸ Choc te džas šmelones andro mariben, o Del kerela, hoj te prekheles (prehrajines) o mariben le nepřijatelíha, bo le Devles hin zor te pomožinel abo te čhivel tele!”

⁹ Pre oda lestar o Amacijah phučla: “Ale so ela ole rupoha, so počindom vaš lende?”

Le Devleskero murš leske odphenda: “O RAJ tuke šaj del mek buter sar oda.”

¹⁰ Avke o Amacijah bičhada pale khere le muršen, save avle ke leste andral o Efrajim. On igen cholisalile pro manuša andral e Judsko a cholaha pes visarde khere.

¹¹ O Amacijah bi e dar džalas peskere muršenca andre Londi Dolina. Ode murdarda 10 000 Edomčanent† ¹² a zaille the avre 10 000 muršen. Ligende len upre dži pro agor pre skala Sela a odarik len čhivkerenas tele pro skali a sas rozmarde.

¹³ Ale ola murša, saven o Amacijah bičhada khere, džanas pro Judske fori la Samarijatar dži paš o Bet-Choron. Ode murdarde 3 000 muršen a zaille odarik but veci.

¹⁴ Sar o Amacijah ňerinda (zvitazinda) upral o Edomčana, visalila pale andro Jeruzalem. Anda peha le Edomike devloren a

* 25:6 E Hebrejiko čhib: šel (100) talenti † 25:11 E Hebrejiko čhib: muršen andral o Seir

bandolas angle lende the labarelas o kadidlos.

¹⁵ Akor o RAJ igen cholisalila pro Amacijah a bičhada ke leste prorokos, savo leske dovakere-las: “Soske lašares avre narodengere devlen, save naši zachrañinde peskere manušen andral tire vasta?”

¹⁶ Medik o prorokos vakerelas, o Amacijah leske phendā: “So, ačhadam tut, hoj te aves le kraliskero radcas? Preačh! So majinav tut te murdarel?”

Avke o prorokos preačila, ale mek phendā: “Džanav, hoj o Del tut zničinelā, bo kerđal oda a na šundal mire lava.”

O Izrael ņerinel upral e Judsko

¹⁷ Palis o Judsko kralis Amacijah pes dothoda peskere radcenca pro Izrael. Bičhada le muršen, hoj te phenen le Izraelike kraliske, le Jehoašoske, savo hin o čhavo le Joachazoskero, o čhavo le Jehuoskero: “Av! Mar pes manca!”

¹⁸ Ale o Jehoaš leske odphendā: “Andro Libanoñiko verchos o kandro phendā le zorale cedroske: ‘De tira čha mire čhaske romñake.’ A ipen akor e dzivo džvirina predžalas a uštarda pro kandro! ¹⁹ Ašares tut a gondolines tuke, hoj sal zoralo, bo ņerindal (zviťazindal) upral o Edom. Oslavin tiro ņerindipen, ale ačh khere! Soske rodes o nalāčhipen? Se pereha the tu the e Judsko.”

²⁰ Ale o Amacijah les na šundā. Kada kerđa o Del, hoj les te del andre le Joašoskere vasta, bo chudle te lašarel le Edomike devlen. ²¹ Avke o Izraeliko kralis Jehoaš geľa pro mariben pro Amacijah paš o Bet-Šemeš andre Judsko. ²² O

Izrael ņerinda upral e Judsko a dojekh lengero slugadis denašelas pale khere. ²³ O Jehoaš zaiła paš o Bet-Šemeš le Amacijah, le Judske kralis, a odligenda les andro Jeruzalem. A čida tele o foroskere muri la Efrajimika Branatar dži paš e Rohoskeri Brana, vaj duj šel (200) metri. ²⁴ Iła odarik savoro rup, somnakaj the dragane veci, so arakhle andre le RAJESKERO Chramos, kaj merkinenas o potomki le Obed-Edomskere. Iła the o barvalipen andral o palaciskere pokladni a odligenda le manušen, saven zaiła, ole vecenca andre Samarija.

O Amacijah murdardo

²⁵ O Judsko kralis Amacijah, le Joašoskero čhavo, dživelas mek dešupandž (15) berš, sar muła o Izraeliko kralis Jehoaš, le Joachazoskero čhavo. ²⁶ Savore aver veci, so kerda o Amacijah, ešebnovarestar (peršovarestar), medik na muła, hin pisimen andro Zvitkos le Judske the Izraelike Kralengero. ²⁷ Akorestar, sar o Amacijah pes odvisarda le RAJESTAR, varesave manuša andro Jeruzalem pes pre leste dothode, ale ov denašla andro Lachiš. Palis pal leste bičhade muršen a ode les murdarde. ²⁸ Avke les odarik preligende pale andro Jeruzalem pro graj a parunde les andro Foros le Davidoskero, paš leskere phure dada.

26

O Uzziah kralis andre Judsko

¹ Avke savore manuša andral e Judsko ile le Uzziah a ačhade les kraliske pal leskero dad

Amacijah. Sas leske dešušov (16) berš, sar ačhila kralis. ²⁻³ Ov andro Jeruzalem kralinelas penda the duj (52) berš. Leskeri daj sas e Jecholija andral o Jeruzalem. Akor, sar leskero dad o Amacijah muła, ov zaila o foros Elat prekal e Judsko a oprikerda les. ⁴ Kerelas oda, so sas le RAJESKE pre dzeka, avke sar the leskero dad o Amacijah. ⁵ O Uzziyah rodelas le Devles, medik dživelas o Zecharijah, bo ov les sikavelas le Devleskero lav. A medik rodelas le Devles, ov les delas bach andre savoreste.

⁶ O Uzziyah geła pale andro mariben pro Filištinci. Čhida tele o muri le forenge Gat, Jabne the Ašdod. A ačhađa o zorale fori paš o Ašdod the avrether pre Filištinengeri phuv. ⁷ O Del leske pomožinelas andro mariben pro Filištinci, pro Arabi, save bešenas andro Gur-Baal, the pro Meuniti. ⁸ O Ammončana počinenas le Uzziške o daňe. A o hiros pal leste pes dochudla dži paš o Egipt, bo ačhila igen zoralo.

⁹ Andro Jeruzalem o Uzziyah ačhađa o veži pre Rohoskeri Brana, pre Dolinakeri Brana the pro muroske rohos a zoralarda len. ¹⁰ Ačhađa the o veži pre pušta a kopalinda but chaňiga, bo sas les pro brehi the pre nižina but stadi. Sas les the manuša, save kerenas buči pre mała the andre viňica, bo kadi buči sas leske igen pre dzeka a e phuv sas lači.

¹¹ Le Uzziyah sas bari armada, so sas pririchtimen te džal pro mariben. O pisaris Jeiel the o uradňikos Maasejah len zgenenas the zapisinenas a upral lende sas o Chananijah, le kraliskero uradňikos. ¹² Upral e armada sas 2

600 fajtakere vodci, savore zorale maribnaskere murša. ¹³ On sas ačhade upral o 307 500 slugađa, save sas avrisikade andro mariben, hoj te maren pes vaš o kralis leskere nepřijatelenca. ¹⁴ O Uziah diňa le slugađen o štiti, kopiji, pancjeri, luki, prilbi the bara andro praki. ¹⁵ Andro Jeruzalem diňa te kerel le godaver muršenge o maribnaskere stroji, andral save livinkerenas o šipi a čhivkerenas o bare bara. Thoda len pro veži the pro foroskere muri. O hiros pal leste geľa igen dur, bo o RAJ leske pomožinda, a ačhelas furt zoraleder.

O Uziah ačhel malomocno

¹⁶ Sar le Uzioskero krališagos sas zoralo, igen ačhila barikano a oda avke, hoj les oda zničinda. Sas napačivalo anglo RAJ, peskero Del, oleha, hoj geľa andro Chramos te labarel o kadidlos pro oltaris. ¹⁷ Gele pal leste o rašaj o Azarijah a leha ochtovardeš (80) le RAJESKERE rašaja, save na daranas. ¹⁸ Ačhade pes pre leste a phende: “Uzziah, tu o kadidlos našti labares le RAJESKE, ale ča o sentňarde rašaja andral le Aronoskero potomstvos. Omuk o Sentno Than, bo salas napačivalo a kerďal binos. O RAJ tut buter na požehňinela.”

¹⁹ Le Uzzioste sas andro vast e lopatka le kadidloha, hoj oda te labarel. Cholisaliła pro rašaja, a medik kerelas pre lende vika, avla pre leskero čekat o malomocenstvo, sar ačhelas paš o kadidloskero oltaris andro Chramos. ²⁰ Sar dikhenas pre leste o nekbareder rašaj o Azarijah the okla rašaja, dikhle, hoj les hin pro čekat

malomocenstvo. On les takoj odarik ligende avri a the ov sidarelas te džal, bo o RAJ les ole nasvalibnaha dukhada.

²¹ O Uzziah sas malomocno, medik na muľa. Našti džalas buter andre le RAJESKERO Chramos a bešelasa avrether korkoro andre aver kher. Leskero čhavo o Jotam lidžalas o palacis the le manušen andre odi phuv.

²² Savore aver veci, so kerđa o Uzziah, ešebnovarestar (peršovarestar), medik na muľa, hin andro zvitkos, so pisinda o prorokos Izaiáš, le Amocoskero čhavo. ²³ Sar o Uzziah muľa, na parunde les andre le kralengere hrobi, bo sas malomocno, ale andro hrobos pre kralengeri maľa. Pal leste ačhiľa kralis leskero čhavo o Jotam.

27

Jotam kralis andre Judsko

¹ Le Jotamoske sas bišupandž (25) berš, sar ačhiľa kralis. Ov andro Jeruzalem kralinelas dešušov (16) berš. Leskeri daj sas e Jeruša, le Cadokoskeri čhaj. ² Ov kerelas oda, so sas le RAJESKE pre dzeka, avke sar the leskero dad o Uzziah, ale ča na kerđa oda, so leskero dad, savo geľa andro Chramos te labarel o kadidlos. Ale o manuša dureder kenas o bini anglo RAJ.

³ O Jotam ačhada e Upruňi Brana le chramoskeri a bari buči kerđa pro foroskere muri pro brehos Ofel. ⁴ Ov pro Judske brehi ačhavelas o fori a pro thana, kaj sas but veš, ačhavelas o hradbi the o veži. ⁵ Marelas pes le Ammončanengere kraliľa a ņerinda

(zvítazinda) pre leste, avke o Ammončana andre oda berš leske počinenas 3,4 toni rupune*, 1 000 toni žužodiv (pšeňica) the 1 000 toni jačmeňis. Ajci leske davkerenas mek andro dujto the trito berš.

⁶ O Jotam zoraľolas, bo sas pačivalo a pačivalones šunelas le RAJES, peskere Devles.

⁷ Savore aver veci, so kerďa o Jotam, o maribena the leskere droma, hin pisimen andro Zvitkos le Judske the Izraelike Kralengero. ⁸ Le Jotamoske sas bišupandž (25) berš, sar ačhiľa kralis, a dešušov berš kralinelas andro Jeruzalem. ⁹ Sar o Jotam muľa, parunde les paš leskere phure dada andro Foros le Davidoskero. Pal leste ačhiľa kralis leskero čhavo o Achaz.

28

O Achaz kralis andre Judsko

¹ Le Achazoske sas biš (20) berš, sar ačhiľa kralis. Andro Jeruzalem kralinelas dešušov (16) berš. Na kerelas oda, so sas le RAJESKE pre dzeka avke, sar leskero prapapus o David. ² Ov kerelas sar the o Izraelike kraľa anglal leste a kerďa the o avričhorde modli prekal o Baal. ³ Labarelas o kadidlos andre dolina Ben-Hinnom a peskere čhaven zlabardá sar obeti, avke sar kerenas o narodi, saven o RAJ tradľa avri anglal o Izrael. ⁴ O kadidlos obetinelas tel dojekh zeleno stromos, pro brehi the pro uče thana, kaj lašarenas le modlen.

O Aramejčana the o Izraeliti džan pre Judsko

* 27:5 E Hebrejiko čhib: šel (100) talenti rupune

⁵ Vašoda o RAJ, leskero Del, diña le Achaz le Aramejike kraliske andro vasta. Ov upral leste ñerinda (zvitazinda) andro mariben a odligende but leskere manušen andro Damaskus.

O Achaz sas dino andro vasta the le kraliske andro Izrael, savo tiš upral leste ñerinda. ⁶ Avke andre jekh džives o Pekach, le Remaljoskero čhavo, murdarda 120 000 zorale slugađen andre Judsko, bo o manuša andral e Judsko omukle le RAJES, peskere dadengere Devles. ⁷ O Zichri, savo sas zoralo maribnaskero muř andral o Efrajim, murdarda le kraliskere čhas Maasejah the le uradnikos Azrikam the le Elkanah, savo sas leskero dujto nekbareder velitelis. ⁸ A choc te o Judejci sas lengere pařutne, e Izraeliko armada odligenda andre Samarija 200 000 lengere romñijendar, čhavendar the čhajendar the igen but veci.

O prorokos Oded

⁹ Andre Samarija sas le RAJESKERO prorokos o Oded. Ov geľa anglo slugađa, save avenas andre Samarija, a phenda lenge: “Čačes o RAJ, o Del tumare dadengero, sas choľamen pro manuša andre Judsko, vašoda len tumenge diña andro vasta. Ale tumen len murdarenas ajsa bara choľaha, hoj oda řundila dži andro ñebos. ¹⁰ Akana peske kamen te kerel otroken le muřendar the džuvľendar andral e Judsko the Jeruzalem? Ale aleha keren binos anglo RAJ, angle tumaro Del. ¹¹ řunen man miřtes! Premuken le manušen, saven zailan peskere pařutnendar, bo te na premukena len, o RAJ tumen marela peskera bara choľaha.”

¹² Akor štar Efrajimika vodci gele anglo murša, save avenas pal o mariben. Oda sas o Azarjah, le Jochanoskero čhavo, o Berechijah, le Mešillemotoskero čhavo, o Jechizkijah, le Šallumoskero čhavo, the o Amasah, le Chadlajoskero čhavo. ¹³ A phende lenge: “Ma anen ade le manušen, saven zaiľan, bo aleha kerdanas o binos anglo RAJ a mek buter pre amende andanas e bibach. Se imar akana hin amen but bini a le RAJESKERI choli hiňi upral o Izrael.”

¹⁴ Akor o slugađa angle ola vodci the savore manuša premukle savoren, saven zaile, a dine pale the o veci, so odarik ile. ¹⁵ Palis ola štar vodci ile olen, save sas zaile, a le vecendar, so sas zailo, urde upre le manušen, save sas bi o gada. Dine len pro pindre sandali, o chaben the o pijiben a pomakhle lengere rani la mascaha. Thode pro somara olen, save na birinenas te džal, a palis len odligende ke lengere pašutne andro Jericho, andro palmengero foros. Palis pes visarde khere andre Samarija.

O Achaz mangel le Asirike kralis, hoj leske te pomožinel

¹⁶ Andre oda časos o kralis Achaz mangelas le Asirike kralis, hoj leske te pomožinel, ¹⁷ bo o Edomčana pale gele pro mariben pre Judsko a zaile le manušen. ¹⁸ O Filištinci tiš gele pro mariben andro fori pre nižina the paš e južno pušta. Domarde a zaile o fori Bet-Šemeš, Ajalon the Gederot, the o fori Socho, Timna the Gimzo lengere gavenca. Varesave lendar ode ačhile te bešel. ¹⁹ O Del avke marda le Judejcen, bo

o Achaz na šunda le RAJES a na preačila te lidžal le manušen andro bini. ²⁰ Akor avla andre Judsko ke leste o Asiriko kralis o Tiglat-Pileser. Ov leske na pomožinda, ale kerda mek buter pharipen. ²¹ A choc te o Achaz ila o somnakaj andral o Chramos, andral o palacis the le uradnikendar a diña le Asirike kraliske, oda leske na pomožinda.

²² Andre oda baro pharipen o Achaz mek buter kerelas bini anglo RAJ oleha, ²³ hoj obetinelas le devlengle le Aramejčanengere*, save upral leste ñerinde. Phenda peske: “Te o Aramejike devla pomožinde peskere kralenge, obetinava the me lenge, hoj mange te pomožinen.” Ale kada anda e bibach leske the leskere narodoske.

²⁴ Akor o Achaz skidña o veci andral o Chramos a phagerda len. O vudar andro Chramos phandla a pre dojekh ulicakero rohos andro Jeruzalem le modlengle kerda oltara. ²⁵ Andre dojekh Judsko foros ačhađa thana pro lašariben, hoj pes te labarel o kadidlos avre devlengle, a aleha kerelas pre choli le RAJESKE, peskere dadengere Devleske.

²⁶ Savore aver veci, so Achaz kerda, ešebnovarestar (peršovarestar), medik na muľa, hin pisimen andro Zvitkos le Judske the Izraelike Kralengero. ²⁷ Sar o Achaz muľa, parunde les andro Jeruzalem, ale na andre kralengere hrobi. Pal leste ačila kralis leskero čhavo o Chizkija.

* **28:23** E Hebrejiko čhib: andral o Damaskus

29

O Chizkija kralis andre Judsko

¹ Le Chizkijoske sas bišupandž (25) berš, sar ačila kralis a kralinelas andro Jeruzalem bišueña (29) berš. Leskeri daj sas e Abija, le Zeharijoskeri čhaj. ² Ov kerelas oda, so sas le RAJESKE pre dzeka – sa avke sar the leskero prapapus o David.

Sentňaren o Chramos

³ Ešebno (peršo) čhon andro ešebno berš, sar kralinelas o Chizkija, phundrađa o chramoskero vudar a oprikerđa les. ⁴ Palis vičinda le rašajen the le Leviten a rozačađa len pre vichodno dvora le Chramostar. ⁵ Phenda lenge: “Šunen man, Levitale! Akana sentňaren pes a sentňaren the o Chramos le RAJESKERO, le Devleskero tumare dadengero. Hordinen avri savore džungale veci andral o Chramos. ⁶ Se amare dada na sas le RAJESKE amare Devleske pre dzeka, bo kerenas angle leste o bini. Omukle les a odvisarde pes lestar the le thanestar, kaj ov bešel. ⁷ Phandle o chramoskero vudar, murdarkerde andre o momelara, hoj te na labon, a na obetinas o kadidlos aňi labardi obeta andro Sentno Than le Izraelike Devleske. ⁸ Vašoda o RAJ sas cholamen pre Judsko the pro Jeruzalem a kerđa, hoj te en pro asaben a hoj dojekh te daral olestar, so pes lenge ačila, sar the korkore dikhen. ⁹ Amare dađa sas murdarde andro mariben a amare romňijen the čhaven zaile. ¹⁰ Ale akana kamav te phandel zmluva le RAJEHA, le Devleha andral o Izrael, hoj amendar

te odvisarel peskeri bari choli. ¹¹ Čhavale mire, ma aven leñive a ma užaren, se tumen o RAJ peske kidña avri, hoj te ačhen angle leste, hoj leske te služinen a te obetinen o kađidlos.”

¹² Avke pes mukle andre buči o Leviti:

andral le Kohatoskeri fajta o Machat, le Amasajoskero čhavo, the o Joel, le Azarjoskero čhavo;

andral le Merariskeri fajta o Kiš, le Abdioskero čhavo, the o Azarijah, le Jehalleleloskero čhavo;

andral le Geršonoskeri fajta o Joach, le Zimoskero čhavo, the o Eden, le Joachoskero čhavo;

¹³ andral le Elicafanoskeri fajta o Šimri the o Jeiel;

andral le Asafoskeri fajta o Zecharijah the o Mattaniah;

¹⁴ andral le Hemanoskeri fajta o Jechiel the o Šimej;

andral le Jedutunoskeri fajta o Šemajah the o Uzziel.

¹⁵ Zvičinde savore Leviten, sentňarde pes a avle te obžuzarel o Chramos, avke sar prikazinda o kralis pal le RAJESKERO Zakonos. ¹⁶ Akor o rašaja gele andre, hoj les te obžuzaren, a savoro džungipen, so arakhle andro Chramos, hordinenas avri pre dvora. Palis o Leviti ile odarik ola veci a odligende ke dolina Kidron. ¹⁷ E buči chudle te kerel andro ešebno džives andro ešebno čhon a andro ohtoto džives dogele paš e chramoskeri veranda. Palis mek ohtto dživesa

sentňarenas o Chramos a dokerde oda andro dešušovto (16.) džives andro ešebno čhon.

¹⁸ Palis gele ko kralis Chizkija a phende leske: “Ožuzardam calo Chramos, o oltaris pro labarde obeti leskere sersamoha, the o skamind, pre savo thovenas o sentno maro, leskere sersamoha.

¹⁹ Pririchtindam a sentňardam mek the ola veci, save o kralis Achaz čhida avri andral o Chramos, sar sas napačivalo ko Del. Ola veci hine akana anglo RAJĚSKERO oltaris.”

Pale obetinen andro Chramos

²⁰ O Chizkija sig tosara uštila, diňa te zvičinel ke peste le foroskere vodcen a džanas ko Chramos. ²¹ Akor diňa te anel efta terne biken, efta bakren, efta terne bakroren the efta capen sar binoskeri obeta vaš o krališagos, vaš o oltaris the vaš o Judsko. A phendā le rašajenge, le Aronoskere potomkenge, hoj len te obetinen pre le RAJĚSKERO oltaris. ²² Akor o rašaja murdarde le biken, zachudenas lengero rat a pokropinenas o oltaris; palis murdarde le bakren a the lengere rateha pokropinenas o oltaris a sar murdarde le terne bakroren, the lengere rateha pokropinenas o oltaris. ²³ Palis ande sar obeta vaš o binos le capen anglo kralis the angle savore manuša, a thovenas o vasta pre lende. ²⁴ O rašaja palis murdarenas le capen a lengero rat anenas pro oltaris sar obeta vaš o binos, hoj te odlel o binos cale Izraelostar, bo o kralis prikazindā, hoj te anen e labardi obeta the e obeta vaš o bini prekal calo Izrael.

²⁵ O Chizkija andro Chramos ačhađa le Leviten le cimbalenca, harfenca the citarenca, bo kavke

prikazinda o David, bo o RAJ leske avke vakerelas prekal peskere proroka o Gad the o Natan. ²⁶ Sar o Leviti ačhenas le Davidoskere bašavibnaskere nastrojenca a o rašaja le trubenca, ²⁷ o Chizkija diña te anel pro oltaris e labardi obeta. A sar e obeta chudle te kerel, o manuša gilavenas le RAJESKE a o lavutara chudle te bašavel pro trubi the pre savore le Davidoskere nastroji. ²⁸ A savore, ko ode sas, denas le RAJES pačiv le gilavipnaha the le trubenca. Kada likerelas, medik na zlabila e labardi obeta.

²⁹ Palis, sar dokerde o labarde obeti, o kralis the savore manuša gele pro khoča a lašarenas le RAJES. ³⁰ O kralis le vodcenca prikazinde le Levitenge, hoj te lašaren le RAJES le gilenca, so pisinde o David the o prorokos Asaf. Avke on le RAJES lašarenas bare radišagoha a bandonas anglal leste dži ke phuv.

³¹ Palis o Chizkija phenda: “Akana san sentnarde andre služba le RAJESKE. Aven a anen andro Chramos o obeti the o palikeribnaskere obeti.” Avke savore ande o obeti the palikeribnaskere obeti a ola, save kamenas te del buter, anenas the o labarde obeti. ³² O manuša ande pre labardi obeta le RAJESKE eftavardeš (70) biken, šel (100) bakren the duj šel (200) terne bakren. ³³ O sentne dari, so ande, sas šov šel (600) biki the trin ezera (3 000) bakre. ³⁴ Ale o rašaja sas frima, hoj te scirdkeren o cipi pal o džvirini pre labardi obeta, vašoda lenge gele te pomožinel o Leviti, medik odi buči na dokerde a medik buter rašaja pes na sentnarde.

Bo o Leviti sas pačivaloneder sar o rašaja andre oda, hoj pes sentňarenas. ³⁵ Bo sas igen but o labarde obeti the o žiros le smiromoskere obetendar the o moľakere obeti.

Avke pale chudle te lašarel le RAJES andro Chramos sar angloda. ³⁶ O Chizkija the savore manuša radisalonas olestar, bo o Del lenge pomožinda igen sig kada savoro te kerel.

30

Zvičinel le manušen pre Patradī

¹ Palis o Chizkija vičinda calo Izrael the Judsko a pisinda lila the le kmeňoske Efrajim the Menašše, hoj te aven andro Chramos andro Jeruzalem te oslavinel e Patradī pre pačiv le RAJESKE, le Izraelike Devleske. ² O kralis pes dothoda le vodcenca the savore manušenca andro Jeruzalem, hoj andro dujto čhon oslavinena e Patradī. ³ On la našti oslavinenas andro dino časos, bo na sentňarde pes but rašaja a o manuša pes na zgele andro Jeruzalem. ⁴ Priačhile pre ada o kralis the savore manuša, save ode sas. ⁵ Avke pes dothode a bičhade lil pal calo Izrael, la Beer-Šebatar dži ko Dan, a vičinenas savoren, hoj te aven andro Jeruzalem te oslavinel e Patradī pre pačiv le RAJESKE, le Izraelike Devleske. Bo but džene la na oslavinenas avke, sar hin pisimen andro Zakonos.

⁶ O murša gele le lilenca, so sas le kralistar the vodcendar, pal calo Izrael the Judsko a phenenas avke, sar lenge o kralis prikazinda:

“Visaren tumen pale ko RAJ, ko Del le Abrahamskero, Izakoskero the Jakoboskero, hoj

pes ov te visarel pale ke tumende, ke ola, save sas zachrañimen andral le Asirike kralengere vasta. ⁷ Ma aven ajse sar tumare dada the pašutne, bo on na sas pačivale le RAJESKE, peskere Devleske. Se šaj dikhen korkore, sar len igen zorales potrestinel. ⁸ Akana den peske te phenel! Ma aven ajse sar tumare dada, bo na kamenas te šunel! Podden pes le RAJESKE! Aven andro Chramos, so o RAJ, tumaro Del, sentñarda pro furt. Služinen le RAJESKE, peskere Devleske, hoj pes te odvisarel tumendar leskeri choli! ⁹ Te pes visarena ko RAJ, akor ole, save zaile tumare pašutnen the čhaven, presikavena lenge o jileskeriben a premukena len pale khere, bo o RAJ, tumaro Del, hino lačhejileskero the milostivo a na odvisarela pes tumendar, te pes tumen visarena ke leste.”

¹⁰ O murša, saven o kralis the o vodci bičhade, džanas foros forostar andro phuva le kmeñengere Efrajim the Menašše dži ko Zebulun. Ale o manuša len anenas pro asaben a asanas lendar. ¹¹ Ale varesave murša andral o kmeñi Ašer, Menašše the Zebulun pes pokorinde a avle andro Jeruzalem. ¹² O Del avke kerda, hoj diña le manušen the andre Judsko jekh gondolišagos, hoj te keren oda, so prikazinda o kralis the o uradnika pal le RAJESKERO lav.

Oslavinen e Patradi

¹³ Avke andro dujto čhon igen but manuša pes zgele andro Jeruzalem, hoj te oslavinen o Inepos pal o Mare Bi o Droždi. ¹⁴ Ile a zničinde savore oltara, so sas andro Jeruzalem, the o

kadidloskere oltara a čhide len andre dolina Kidron.

¹⁵ Andro dešuštarto (14.) džives andro dujto čhon murdarde le Patradakere bakrores. O rašaja the o Leviti, save mek na sas obžuzarde, andre ladž pes sentnarde. Palis ande o labarde obeti andro Chramos. ¹⁶ On ačhenas pre peskere thana andro Chramos, sar pisinda andro zakonos le Devleskero murš o Mojžiš, a o rašaja kropine-nas pro oltaris o rat, so lenge podine o Leviti. ¹⁷ Vašoda, hoj sas ode zgele but ajse džene, save na sas sentnarde, on našti murdarenas le Patradakere bakroren. Avke vaš lende o Leviti murdarenas le bakroren, hoj len te sentnaren le RAJESKE. ¹⁸ But manuša, save ode avle andral o kmeños Efrajim, Menašše, Jissachar the Zebulun, pes na sentnarde a oleha, hoj chanas le Patradakere bakrores, na dolikerde le Devleskero zakonos. Vašoda pes modlinelas vaš lende o Chizkija: ¹⁹ “RAJEJA, Devla amare dadengero, kala manuša hine nažuže angle tiro zakonos. Ale on tut lašaren jilestar, vašoda mangav tut, av ke lende jileskero a odmuk lenge.” ²⁰ A o RAJ leskeri modlitba šunda avri a sastarda le manušen.

²¹ Palis o Izraeliti, save sas andro Jeruzalem, oslavinenas o Inepos pal o Mare Bi o Droždi efta džives bare radišagoha. A o Leviti the o rašaja lašarenas le RAJES sako džives caľa zoraha.

²² Palis o Chizkija šukares prevakerđa ke savore Leviti, bo sikade hoj džanen mištes te služinel le RAJESKE. Efta džives oslavinenas a anenas ode smiromskere obeti a palikerenas le RAJESKE, peskere dadengere Devleske.

²³ Ale savore manuša, save sas ode zgele phende, hoj oslavinena mek efta džives o inepos. Avke radišagoha oslavinenas mek aver efta džives. ²⁴ O Chizkija diña le manušenge pre obeta, 1 000 biken the efta ezera 7 000 bakren a o uradņika dine 1 000 biken the 10 000 bakren. A sentņarde pes but rašaja. ²⁵ Savore manuša andral e Judsko radisaļonas le rašajenca the Levitenca, the le manušenca, save avle le severostar, the le cudzincenca, save bešenas andro Izrael the Judsko. ²⁶ Andro Jeruzalem sas ajsa baro radišagos, savo na sas akorestar, sar sas kralis andro Izrael le Davidoskero čhavo, o Šalamun. ²⁷ Palis o rašaja the o Leviti ačhenas, hoj te žehņinen le manušen a o RAJ len šunđa avri andral peskero sentno than, andral o ņebos.

31

O manuša zņičinen le modlen

¹ Sar preačhile te oslavinel e Patrađi, gele savore Izraeliti andre Judske fori a sphagerde o sentne slupi, čhingerde o kaštune slupi la Ašerakere a zņičinde savore uče thana the oltara andre Judsko the andro phuva Benjamin, Efrajim the Menašše. Palis savore Izraeliti gele pale khere andre peskere fori.

O dari prekal o Leviti the rašaja

² O kralis Chizkija ačhađa le rašajen the le Leviten te služinel andro partiji. Lengere službi sas, hoj te keren o labarde the smiromskere obeti, hoj te palikeren a hoj te lašaren paš o chramoskere vudara. ³ O Chizkija delas andral

peskere stadi dobitkos pro labarde obeti a oda o tosaraskere the račakere obeti, the o labarde obeti pro Šabbat, pro neve čhoneskere inepi the pro aver oslavi, avke sar hin pisimen andro Mojžišoskero zakonos. ⁴ Le manušenge andro Jeruzalem prikazinda, hoj te anen prekal o rašaja the Leviti ole obetendar oda, so mušinen te del lenge pro dživipen, hoj on te šaj en oddine te kerel sa, so kampil pal le RAJESKERO zakonos.

⁵ Sar pal ada savore šunde, chudle te anel o Izraeliti peskere ešebne (perše) ulipnastar o žužodiv (pšeñica), e mol, o olejos the o medos the savorestar, so len sas le malendar. Ande igen but: o dešto kotor savorestar. ⁶ Avke the o Izraeliti the savore manuša, save bešenas andre Judske fori, anenas o dešto kotor lengere dobitkostar the bakrendar a the avre darendar, so sas dine prekal o RAJ, a thode oda savoro pro kopi. ⁷ O manuša chudle te hordinel andro Jeruzalem o dari andro trito čhon a ada kerenas dži andro eftato čhon. ⁸ Sar avla o kralis Chizkija peskere vodcenca a dikhle ola dari, lašarenas le RAJES a ašarenas leskere manušen, le Izraeliten.

⁹ O Chizkija pes phučla le rašajendar the le Levitendar pal ola veci pro kopi ¹⁰ a o nekbareder rašaj o Azarijah, o potomkos le Cadokoskero, leske odphenda: “Akorestar, sar chudle o manuša te hordinel o dari andro Chramos, sas amen igen but chaben a ole chabenestar ačhila mek but, bo o RAJ požehñinda peskere manušen. Dikhen, keci mek olestar ačhila!”

¹¹ Avke o Chizkija diña te pririchtinel o skladi

prekal o chaben andro Chramos. Sar len pririchtinde, ¹² diňa te hordinel savore ola dari, so sas dine prekal o Del, andre ola skladi. Někbareder upral ola skladi sas o Levitas Konaniah a dujto pal leste leskero phral, o Šimej. ¹³ Len ačhađa o kralis Chizkija the o nekbareder rašaj o Azarijah upral o Levitengere uradňika andro Chramos: o Jechiel, Azaziah, Nachat, Asahel, Jerimot, Jozabad, Eliel, Jismachjah, Machat the o Benajah.

¹⁴ O Levitas Kore, le Jimnoskero čhavo, sas stražňikos pre vichodno brana a ov sas ačhado te kidel le manušendar o dari, so anenas prekal o Del, a palis te rozulavel. ¹⁵ O Leviti o Eden, Minjamin, Ješua, Šemajah, Amariah the Šechaniah, save služinenas andro rašajengere fori, pačivalones rozulavenas kala dari avre pašutne rašajenge pal lengere partiji, le ternege the le phurederenge.

¹⁶ Rozdenas the ole muršenge, save sas zapisimen andre fajtakero zvitkos a oda phureder sar trin berš – dojekheske, save služindehas jekhvar andro Chramos, pal oda, sar sas ačhade andre služba. ¹⁷ O rašaja sas zapisimen pal o fajti a o Leviti le biš (20) beršendar pal o partiji, andre save služinenas. ¹⁸ Sas zapisimen caľa famelijaha – savore peskere romňijenca, le cikne the bare čhavenca – bo pačivalones pes sentňarenas.

¹⁹ Sas ačhade murša, hoj te rozden o chaben le rašajenge andral o Aronoskero potomstvos, save bešenas andro fori the lengere gava. Rozdenas

oda savore rašajenge the Levitenge, save sas zapisimen andro fajtakero rodokmeños.

²⁰ Avke kerelas o Chizkija andre cali Judsko. Kerelas savoro, so sas čaćipnaskero, lačo the pačivalo anglo RAJ. ²¹ Savoro, so chudľa te kerel o Chizkija andro Chramos, kerelas avke, sar sas pisimen andro zakonos the prikazaňja. A sas les andre savoro bach, bo rodelas le RAJES cale peskere jileha.

32

O Sancherib džal pro Jeruzalem

¹ Paloda, sar o Chizkija sikađa peskero pačivaliben oleha, so kerđa prekal o RAJ, avľa o Asiriko kralis Sancherib pro mariben pre Judsko. Peskera armada rozačhađa pašal o zorale fori a kamľa len te zalel. ² Sar o Chizkija dikhľa, hoj o Sancherib avľa a kamel te džal pro Jeruzalem, ³ dovakerđa pes peskere vodcenca the velitelenca, hoj zaačhavana o prameňa, so hine avri pal o foros, a on leske andre ada pomožinde. ⁴ Avle igen but manuša a zaačhade o prameňa the o paňi, so džalas prekal odi phuv. A phende peske: “Sar o Asirike krala avena, soske majinen te arakhel ajci but paňi?” ⁵ Palis o kralis chudľa te prikerel savore zničimen muri a pre ola muri ačhađa o veži the dujto avruno muros. Zoralarda the o avruno muros pašal e terasa pro vichodos le Forostar le Davidoskere a diňa te kerel but kopiji the štiti.

⁶ Ačhađa le velitelēn upral o manuša, diňa len te vičinel jekhetane ke peste pro phundrado

than paš e foroskeri brana a prevakerďa ke lende: ⁷ “Aven zorale a ma daran tumen! Ma predaran le Asirike kralistar, aňi leskera armadatar, so avel leha, bo amenca hiňi bareder zor. ⁸ Les hin bari armada, ale oda hine a manuša, ale amenca hino o RAJ, amaro Del, pririchtimen amenge te pomožinel a te lidžal amare maribena.” A o manuša pes zmukle pre oda, so phendā o Judsko kralis Chizkija.

⁹ Paľis o Sancherib bičhada peskere služobňiken andro Jeruzalem, medik korkoro peskera armadaha pes marelas andro foros Lachiš. Diňa te phenel le Chizkijoske the le Judejcenge andro Jeruzalem:

¹⁰ “Avke phenel o Asiriko kralis Sancherib: Pre soste pes zmuken, te me le slugaden rozahadom pašal o Jeruzalem? Ko tumen šaj zachraňinel? ¹¹ O Chizkija tumenge vakerel: ‘O RAJ, amaro Del, amen zachraňinela andral o vasta le Asirike kraliske.’ Avke tumen diliňarel, hoj tumen te mukel te merel andre bokh the bi o paňi. ¹² Se korkoro ov hida tele le RAJESKERE thana the oltara a prikazinda le manušenge andre Judsko the Jeruzalem: ‘Angle jekh oltaris bandona a labarena upre o kadidlos.’

¹³ i tumen na džanen, so kerďom me the mire dada le manušenge andre aver phuva? i šaj zachraňinde lengere devla lengere phuva andral mire vasta? ¹⁴ Ko savore devlendar andral ole narodi, saven mire dada zňiinde, šaj zachraňinde peskere manušen? Sar šaj akana tumaro Del tumen zachraňinel

andral mire vasta? ¹⁵ Te na tumen o Chizkija diliňarel a klaminel! Ma pačan leske, bo ňisavo narodoskero aňi krališagoskero del našti zachraňinda peskere manušen andral mire vasta aňi andral o vasta mire dadengere. Vašoda aňi tumaro Del na zachraňinela tumen andral mire vasta.”

¹⁶ Le Sancheriboskere sluhi dureder namištes vakerenas pro RAJ, pro Del, the pre leskero služobňikos Chizkija. ¹⁷ O Sancherib pisinda lila andre save asalas avri le RAJES, le Izraeloskere Devles: “Avke sar o narodengere devla andral aver phuva na zachraňinde peskere manušen andral mire vasta, avke the le Chizkijoskero Del na zachraňinela peskere manušen andral mire vasta!” ¹⁸ Le Sancheriboskere vodci andre Hebrejiko čhib vičinenas pro manuša, save ačhenas pro Jeruzalemoskere muri, hoj len te daraven avri a avke te zalen o foros. ¹⁹ On vakerenas pal o RAJ, pal o Jeruzalemoskero Del, avke sar pal o devla avre narodengere – devla, saven kerde peskere vastenca.

²⁰ Vašoda o kralis Chizkija the o prorokos Izaiaš, le Amocoskero čhavo, vičinenas a mangelas le Devles, hoj lenge te pomožinel ²¹ a o RAJ bičhađa le aňjelos, savo murdarđa savore zorale muršen, vodcen the uradňiken andro taboris le Asirike kraliskero. Avke pes o Sancherib visarda pale andre peskeri phuv andre ladž.

Sar jekhvar gela andre peskere devleskero chramos, varesave leskere čhavendar les murdarde la šablaha.

²² Avke o RAJ zachraňinda le Chizkija the le Jeruzalemske manušen andral o vasta le Asirike

kralistar Sancheribostar the andral o vasta avre ñeprijatelendar a diña len o smirom le naroden- dar, save sas pašal lende. ²³ But manuša anenas andro Jeruzalem o dari le RAJESKE a o dragane veci le Judske kraliske. Akorestar le Chizkija denas pačiv savore narodi.

O Chizkija sastardo le nasvalibnastar

²⁴ Andre oda časos o Chizkija nasvalila pro meriben. Ale sar pes modlinelas ko RAJ, ov leske odphenda a diña les znameñje, hoj sastola.

²⁵ Ale o Chizkija sas ajso barikano, hoj aňi na presikađa o palikeriben vaš o lačhipen, so leske kerđa o RAJ. Vašoda o Del cholisalila pre leste, pre Judsko the pro Jeruzalem. ²⁶ Palis o Chizkija the o manuša andral o Jeruzalem pes pokorinde a mangenas le RAJES, hoj lenge te odmukel. Vašoda o RAJ len na marda, medik o Chizkija na muľa.

Le Chizkijoskero barvalipen

²⁷ O Chizkija sas igen barvalo a dojekh les delas pačiv. Kerđa peske o pokladňi prekal o rup, somnakaj, dragane bara, voňava masci the štiti the avre dragane veci. ²⁸ Sas les skladi, kaj odthovelas o điv, mol the oleja. Sas les the maštalňi prekal savoro dobitkos the stadi. ²⁹ O Del diña le Chizkija but stadi, bakre, dobitkos the aver barvalipen a ačhađa peske o fori.

³⁰ Sas oda o Chizkija, savo začida o upruno paňi Gichon a kerđa tunelis, hoj o paňi te džal pal e zapadno sera andro Foros le Davidoskero. O Del sas le Chizkijoha, Sas les bach andre savoreste, so kerelas. ³¹ Ale sar avle ke leste o

Babiloňike vodci, hoj te phučen pal o znaimeňje, so pes ačhila andre odi phuv, o Del les mukla, bo kamla les te probalinel (preskušinel), hoj pes te dodžanel savoro, so les hin andro jilo.

O Chizkija merel

³² Savore aver veci, so o Chizkija kerda, the pal leskere pačivale skutki, hin pisimen andro Videňje le Prorokoskero Izaiášoskero, savo sas le Amocoskero čhavo, a andro Zvitkos le Judske the Izraelike Kralengero. ³³ Sar muľa o Chizkija, parunde les pro upruno than andre le kralengere hrobi a savore manuša andral e Judsko the Jeruzalem les denas bari pačiv. Pal leste ačhila kralis leskero čhavo o Menašše.

33

O Menašše kralis andre Judsko

¹ Le Menaššeske sas dešuduj (12) berš, sar ačhila kralis andre Judsko. Ov andro Jeruzalem kralinelas penda the pandž (55) berš. ² Kerelas oda, so na sas le RAJESKE pre dzeka, avke sar the o narodi, saven o RAJ tradla avri anglo Izrael. ³ Ačhađa pale o oltara, so leskero dad o Chizkija zničinda, o thana, kaj lašarenas le Baal, the o slupi la modlake Ašera. Bandolas anglo čercheňa a lašarelas len. ⁴ Ačhađa the o oltara andro Chramos, pal savo o RAJ phenda: “Andro Jeruzalem ela miro nav barardo pro furt.” ⁵ Pro soduj chramoskere dvori ačhađa oltara prekal savore čercheňa, hoj len te lašaren. ⁶ Peskere čhaven andre dolina Ben-Hinnom zlabarda sar obeta. Ov čarinelas the vražinelas a anda ke

peste le vraŝcen the olen, save privičinenas le mulengere dučen. Ov aleha kerelas buter nalačhipen anglo RAJ a anelas pre peste leskeri choli.

⁷ O Menaŝše iĵa e socha a thoĉa la andro Chramos, pal savo o RAJ phenĉa le Davidoske the leskere ĉhaske le Ŝalamunoske: “Andre kada Chramos the andro Jeruzalem, so mange avri kidĉom maŝkar savore Izraelike kmeĉi, ela miro nav furt laŝardo. ⁸ A te o Izraeliti ŝunena savore mire lava a te dolikerena mire prikazaĉja, so lenge diĉom prekal miro sluŝobĉnikos Mojŝiŝ, akor me na domukava, hoj te en avritradle andral kadi phuv, so diĉom lengere dadenge.”

⁹ Ale o Menaŝše ligenelas le manuŝen andral e Judsko the Jeruzalem andro mek bareder binos, sar kerenas ola narodi, saven o RAJ zĉiĉinda anglal o Izraeliti.

¹⁰ Choc o RAJ prevakerelas ko Menaŝše the ke leskere manuŝa, on les na ŝunenas.

Le Menaŝŝeskero pokaĉje

¹¹ Vaŝoda o RAJ domukĉa le veliĉelen andral e Asiriko armada, hoj te dŝan pre lende. On le Menaŝše chudle, sphandle les le bronzune lancenca, thode leske andro nakh o hakos a odligende les andro Babilon. ¹² O Menaŝše sas andro baro pharipen a chudĉa te rodel le RAJES, peskere dadengere Devles, a igen pes pokorinda angle leste. ¹³ Sar pes modĉlinelas ko RAJ, ov ŝunĉa avri leskero mangipen a andĉa les pale andro Jeruzalem, andre leskero kraliŝagos. Avke o Menaŝše sprindŝarda, hoj ĉa o RAJ hino o Del.

¹⁴ Paloda o Menašše pašal o Foros le Davidoskero ačhađa bareder avrunne muri andre dolina pro zapados le prameňistar le Gichonostar, sar pes džal ke Ribno Brana pašal o brehos Ofel. A andre savore Judske zorale fori le murenca rozačhađa le armadakere veliteľen. ¹⁵ Andral o Chramos odligenda avri la socha, le modlen the savore oltara, so angloda ačhađa pro brehos paš o Chramos the andro Jeruzalem. Savore kaľa veci čhida avri andral o foros. ¹⁶ Avke pale ačhađa le RAJESKE o oltaris, obetinda pre leste o smiromoskere the palikeribnaskere obeti a prikazinda le manušenge andral e Judsko, hoj te služinen le RAJESKE, le Izraelike Devleske. ¹⁷ Ale o manuša furt anenas o obeti pro uče thana, choc ča le RAJESKE.

¹⁸ Savore aver veci, so kerđa o Menašše, leskeri modlitba ko Del the o lava, so leske vakerelas o proroka andro nav le RAJESKERO, hin pisimen andro Zvitkos le Izraelike Kraľengero. ¹⁹ Andro Zvitkos le Chozajoskero hin pisimen pal leskeri modlitba a sar o Del leske odphenda. Hin andre pisimen the pal leskere bini the napačivaliben a sar ačhađa o modlengere thana pro lašariben, o slupi la Ašerakere the o modli angloda, sar pes pokorinda. ²⁰ Sar o Menašše muľa, parunde les andre leskero hrobos paš o palacis a pal leste ačhila kralis leskero čhavo o Amon.

O Amon kralis andre Judsko

²¹ Le Amonoske sas bišuduj (22) berš, sar ačhila kralis andre Judsko. Ov andro Jeruzalem kralinelas duj berš. ²² Ov kerelas baro nalačhipen anglo RAJ, avke sar the leskero dad o

Menašše. Obetinelas savore modlengere, so kerda leskero dad, a lašarelas len. ²³ Na pokorinda pes anglo Del sar leskero dad, ale kerelas mek goreder bini.

²⁴ Palis le Amonoskere služobňika pes vzburinde pre leste a murdarde les andre leskero palacis. ²⁵ Ale o Judske manuša murdarde olen, so kerde vzbura pro kralis Amon a pal leste ačhade kraliske leskere čhas le Joziaš.

34

O Joziaš kralis andre Judsko

¹ Le Joziašoske sas ochto berš, sar ačhila kralis, a andro Jeruzalem kralinelas tranda the jekh (31) berš. ² Ov kerelas oda, so sas le RAJESKE pre dzeka. Phirelas pal le Devleskero drom avke sar leskero prapapus o David a na odvisarda pes ole dromestar.

³ Andro ochtoto berš, sar o Joziaš kralinelas a mek sas terno, chudla te rodel le prapapuskere le Davidoskere Devles. O Joziaš andro dešudujto (12.) berš chudla te obžužarel e Judsko the o Jeruzalem avke, hoj zničinda o modlengere thana, la Ašerakere slupi the savore avre modli.

⁴ O Joziaš sas paš oda, sar čhivenas tele le Baaloskere oltara the o kadidloskere oltara. La Ašerakere slupi čhida tele a savore aver modli rozphagerda pro prachos a oda prachos rozčhida pro hrobi ole manušengere, save obetinas ole modlengere. ⁵ Palis le rašajengere kokala zlabarda pro oltara, kaj lašarenas o modli, a avke o Joziaš obžužarda e Judsko the o Jeruzalem. ⁶ Avke

kerda the andre fori le kmeņengere Menaše, Efrajim, Šimeon the Naftali. ⁷ Čhida tele lengere oltara the la Ašerakere slupi a sphagerda le modlen, hoj lendar ačhila ča prachos. Andre calo Izraeliko phuv phagerda savore kadidloskere oltara a palis geľa pale andro Jeruzalem.

E buči pro Chramos

⁸ Andro dešuochtoto (18.) berš, sar kralinelas a paloda sar obžuzarda cali phuv the o Chramos le modlendar, o Joziaš bičhada manušen, hoj te oprikeren o Chramos le RAJESKERO, peskere Devleskero. On sas o Šafan, le Acalioskero čhavo; o guverneris Maasejah andral o Jeruzalem the o pisaris Joach, le Joachazoskero čhavo.

⁹ Sar avle ko nekbareder rašaj Chilkihjah, dine leske o love, so prekal le Devleskero Chramos o Leviti, save sas o stražņika, kidle avri le manušendar andral o kmeņi Menaše, Efrajim the andral savore aver Izraelike kmeņi a the le manušendar andral o Benjamin, Judsko the Jeruzalem. ¹⁰ Ola love dine le muršenge, save sas ačhade upral e buči andro Chramos, a on počinenas le robotņiken, save oprikeren o Chramos, ¹¹ le řesaren the le muraren. Vaš ola love cinenas o oprikerde bara the kašta, savenca prikerenas o khera, so o Judske krala zamukle.

¹² O murša kerenas peskeri buči pačivalones. Upral lende sas ačhade o Leviti o Jachat the Obadah andral e Merariskeri fajta, the o Zecharijah the o Mešullam andral e Kohatoskeri fajta. Savore Leviti, save džanenas te bašavel pro nastroj, ¹³ merkinenas pre ola murša, save

hordinenas o veci, a sas ačhade pre savore aver buča. Varesave Leviti sas pisara, uradņika the stražņika.

O Chilkihjah arakhel o zakonoskero zvitkos

¹⁴ Sar lenas avri o love, so sas dine andro Chramos, akor o rašaj Chilkihjah arakhla o zakonoskero zvitkos, so o RAJ diņa avri prekal o Mojžiš. ¹⁵ Akor o Chilkihjah phenda le pisariske le Šafanoske: “Andro Chramos arakhlom o zakonoskero zvitkos.” Avke o Chilkihjah les diņa le Šafanoske.

¹⁶ O Šafan les iļa, geļa ko kralis Joziaš a phenda leske: “Tire služobņika kerde savoro, so prikazinda. ¹⁷ Ola love, so arakhle andro Chramos, dine le robotņikenge, save prikerenas o Chramos, the lengere majstrengē.” ¹⁸ Palis o pisaris Šafan phenda le kraliske: “O rašaj Chilkihjah mange diņa varesavo zvitkos.” Palis andral genelas anglo kralis.

¹⁹ Sar o kralis Joziaš šunda o lava andral o zvitkos, čhingerđa pre peste o gada. ²⁰ Palis prikazinda le Chilkihjoske, le Achikamoske, savo sas le Šafanoskero čhavo, le Abdonoske, savo sas le Michoskero čhavo, le Šafanoske the peskere služobņikoske le Asajoske: ²¹ “Džan a phučen le RAJESTAR pal o lava kale zvitkoskere vaš ma, vaš e Judsko the vaš ola, save ačhile andro Izrael. Se le RAJESKERI bari choli hiņi pre amende avričidi, bo amare dada na dolikerenas le Devleskero lav a na dživenas pal o lava, so hin pisimen andre oda zvitkos.”

²² Akor o Chilkihah the o murša, saven bičhađa o kralis, geľa pes te phučel ke prorokiňa Chulda. Oj bešelas andro Jeruzalem pre nevi sera a lakero rom, savo pes starinelas pal le kraliskere gada, sas o Šallum, le Tokhatoskero čhavo, o čhavo le Chasroskero. Sar ode doavle, chudle lake pal oda te vakerel.

²³ Oj lenge phendā: “Kavke phenel o RAJ, o Del le Izraeloskero: ‘Phenen oleske, ko tumen ade bičhađa, ²⁴ hoj domukava e bibach pre kada foros the pro manuša, save ade bešen – savore prekošibena, avke sar hin pisimen andro zvitkos, andral savo genenas anglo Judsko kralis. ²⁵ Bo pes mandar odvisarde a labarenas o kadidlos avre devlence a savoreha, so kerenas peskere vastenca, anenas pre peste miri choli; miri choli hiňi sar jag, so hiňi avričhordī pre kada than a na preačhela te labol.’ ²⁶ Le Judske kraliske, savo tumen bičhađa te phučel le RAJESTAR, phenen: ‘Kavke vakerel o RAJ, le Izraeloskero Del, pal o lava, so šundal: ²⁷ Vašoda, hoj tiro jilo sas kovlo a na sas zoralo sar bar, ale pokorindal tut, sar šundal leskere lava pre kada than, a rozčhingerdal pre peste o gada andre pokora a rovehas angle mande, me tut šundom avri. ²⁸ Medik tu dživeha, na dikheha odi bibach, so anava pre kada than the pro manuša. Mereha a aveha parumen andro smirom.’ ”

Avke pes on visarde pale ko kralis a phende leske, so e prorokiňa vakerelas.

O Joziaš phandel e zmluva le RAJEHA

²⁹ Akor o kralis Joziaš vičindā ke peste savore vodcen andral e Judsko the Jeruzalem. ³⁰ Geļa ko Chramos a jekhetane leha gele the savore murša andral e Judsko, o manuša andral o Jeruzalem, o rašaja the o Leviti – savore manuša, či o čore vaj barvale. Pregendā angle lende savore lava, so sas pisimen andro Zvitkos la Zmluvakero, so arakhle andro Chramos. ³¹ Palis o Joziaš ačila pre kraliskero than paš o slupos a anglo RAJ phandļa zmluva, hoj leske služinena a dolikerena leskere prikazaŋja the zakoni cale peskere jileha the dušaha a hoj dživena avke, sar hin pisimen andre oda zvitkos.

³² Palis prikazindā dojekheske andro Jeruzalem the Benjamin, hoj odi zmluva te dolikerel. Avke o manuša andral o Jeruzalem dolikerenas odi zmluva, so phandle le Devleha, savo sas o Del lengere dadengero.

³³ Avke o Joziaš zničindā savoren džungale modlen andral savore Izraelike phuva. Palis prikazindā dojekheske andro Izrael, hoj te služinel ča le RAJESKE, peskere Devleske. Medik ov dživelas, o manuša pes na odvisarde le RAJESTAR, peskere dadengere Devlestar.

35

O Joziaš oslavinel e Patrađi

¹ O Joziaš oslavinelas andro Jeruzalem e Patrađi pre pačiv le RAJESKE. Le Patrađakere bakrores murdarde andro ešebno (peršo) čhon andro dešuštarto (14.) džives. ² Le rašajen ačhađa a zoraľarda len le lače lavenca andre

služba andro Chramos. ³ Palis le Levitenge, save sas sentnarde le RAJESKE a save sikavenas calo Izrael leskero zakonos, prikazinda: “Thoven e sentni Archa andro Chramos, so ačhađa o Šalamun, o Izraeliko kralis, le Davidoskero čhavo. Imar na mušinen la buter te prehordinel than thanestar. Akana služinen le RAJESKE, peskere Devleske, the le Izraelitenge, leskere manušenge! ⁴ Andre chramoskeri služba tumen rozulaven andro partiji pal peskere dadengere fameliji avke, sar pisinda o Izraeliko kralis David the leskero čhavo Šalamun.

⁵ Ačhaven tumen andro sentno than avke, hoj jekh partija le Levitengeri te pomožinel po jekha Izraelike famelijake. ⁶ Murdaren le Patradakere bakrores, sentnaren tumen a pririchtinen le bakrores tumare Izraelike manušenge avke, sar o RAJ phenda prekal o Mojžiš.”

⁷ O Joziaš peskere barvalipnastar diňa prekal savore manuša 3 000 biken the 30 000 bakren the terne kozen sar obetno daros pre Patradi.

⁸ Leskere vodci tiš dine dari prekal o manuša, rašaja the Leviti. O Chilkijah, Zecharijah the o Jechiel, anglune vodci andro Chramos, dine le rašajenge pre Patradi 2 600 bakroren the 300 biken. ⁹ O Levitengere vodci – o Konanah, leskere phrala Šemajah the Netaneel, o Chašabiah, Jeiel the o Jozabad – dine le Levitenge pre obeta 5 000 bakren the kozen a 500 biken.

¹⁰ Sar savoro sas pririchtimen pre Patradakeri oslava, o rašaja the o Leviti ačhenas andro partiji pre peskere thana, sar lenge o kralis prikazinda.

¹¹ Palis murdarkerenas le Patradakere bakroren,

o rašaja kropinenas o rat pro oltaris a o Leviti pal lende cirdenas tele e cipa. ¹² O labarde obeti odthovenas pre sera, hoj pes te del le manuŝenge pal o fameliji, a on len obetinenas le RAJESKE, avke sar hin pisimen andre le Mojžišoskero zvitkos. Avke kerde the le dobitkoha. ¹³ Le Patradakere bakrores pekenas pre jag avke, sar majinenas te kerel. O sentne dari tavenas andro čare, pira the kotli a palis oda mas sigo denas le manuŝenge. ¹⁴ Palis o Leviti pririchtinenas o mas prekal peste the prekal o rašaja andral le Aronoskero potomstvos, bo o rašaja služinenas dži rači, sar obetinenas o labarde the žiroskere obeti.

¹⁵ Medik sas e oslava, o Leviti pririchtinenas o chaben the prekal o chramoskere stražnika, save ačhenas pre peskere thana, the prekal o lavutara andral le Asafoskeri fajta, save gilavenas, avke sar prikazinda o David, Asaf, Heman the le kraliskero prorokos o Jedutun.

¹⁶ Avke oda džives pre le kraliskero Joziašoskero prikazis sas kerdi savori služba le RAJESKE avke, hoj oslavinenas e Patradi a labarenas o labarde obeti pre le RAJESKERO oltaris. ¹⁷ Savore Izraeliti, save ode sas, oslavinenas e Patradi andre oda časos a palis o Inepos pal o Mare Bi o Droždi eŭta džives. ¹⁸ E Patradi pes avke andro Izrael na oslavinelas akorestar, sar sas o prorokos Samuel. Ņisavo Izraeliko kralis angloda na oslavinelas e Patradi avke sar o Joziaš, o rašaja, o Leviti the o manuša, save ode sas andral e Judsko the Jeruzalem. ¹⁹ Kadi Patradi pes oslavinelas andro

dešuochtoto (18.) berš, sar kralinelas o Joziaš.

Le Joziašoskero meriben

²⁰ Pal savoreste, sar o Joziaš oprikerđa o Chramos, o Egiptsko kralis Necho peskera armadaha geľa pro mariben pro foros Karkemiš, so hin paš o paňi Euftrat. O Joziaš peskera armadaha geľa angle leste. ²¹ Avke o Necho bičhađa muršen, hoj leske te phenen: “So man hin tuha, Judsko kralina? Me na avľom pro mariben adadžives pre tu, ale upral kada narodos, saveha som andro mariben. O Del mange prikazinda, hoj sigo te džav. O Del hino manca, ma zaačhav man, bo ov tut zničinela!”

²² Ale o Joziaš lestar na odgeľa, aňi na šunđa leskere lava, choc ola lava sas le Devlestar. Preurđa pes a geľa pre leste andro mariben pro rovno than Megiddo.

²³ Ale andro mariben o lukostrelcos le šipoha talinda (trafinda) le Joziaš. Ov phenda peskere služobňikenge: “Ligenen man adarik, bo som igen zraňimen.” ²⁴ Avke o služobňika les ile pal leskero verdan, thode les pre aver a odligende andro Jeruzalem, kaj palis muľa. Parunde les andro dadengero hrobos a savore manušenge andre Judsko the Jeruzalem sas pharo pal o Joziaš.

²⁵ O prorokos Jeremiaš pal o Joziaš pisinda rovibnaskeri gili. Dži adadžives savore lavutara, o murša the džuvľa, odi gili andro Izrael gilaven, sar peske leperen pro Joziaš. Odi gili šaj arakhen andro Rovibnaskere Gilä.

²⁶ Savore aver veci, so o Joziaš kerđa, sar sas oddino le Devleske the sar dolikerelas le RAJESKERO zakonos, ²⁷ ešebnovarestar (peršovarestar), medik na muľa, hin pisimen andro Zvitkos le Izraelike the Judske Kralengero.

36

O Joachaz kralis andre Judsko

¹ Paloda o manuša andral e Judsko ile le Joachaz, le Joziašoskere čhas, a ačhade les andro Jeruzalem kraliske pal leskero dad. ² Le Joachazoske sas bišutrin (23) berš, sar ačhila kralis a trin čhon kralinelas andro Jeruzalem. ³ Palis o Egiptsko kralis Necho iľa lestar o krališagos a pro Judejci ispidelas, hoj leske te počinen o daňe: 3,4 toni rup the 34 kili somnakaj. ⁴ O Necho ačhađa upral e Judsko the Jeruzalem vaš o kralis le Eljakim, leskere phrales, a diňa leske nevo nav Jojakim. Le Joachaz o Necho odligenda andro Egipt.

O Jojakim kralis andre Judsko

⁵ Le Jojakimoske sas bišupandž (25) berš, sar ačhila kralis, a andro Jeruzalem kralinelas dešujekh (11) berš. Kerelas oda, so na sas pre dzeka le RAJESKE, peskere Devleske. ⁶ Sar o Jojakim kralinelas, avľa pre leste pro mariben o Babiloňiko kralis Nebukadnecar. Zaila les, phandľa le lancenca a odligenda andro Babilon. ⁷ O Nebukadnecar iľa the varesave veci andral o Chramos, odligenda andro Babilon a thoda len andre peskero chramos.

⁸ Savore aver veci, so o Jojakim kerda, leskere džungipena the o nalačhipena, hin pisimen andro Zvitkos le Judske Kralengero. Pal leste ačhila kralis leskero čhavo o Jojachin.

O Jojachin kralis andre Judsko

⁹ Le Jojachinoske sas dešuočto (18) berš, sar ačhila kralis andre Judsko, a trin čhon the deš džives kralinelas andro Jeruzalem. The ov kere-las oda, so na sas le RAJESKE pre dzeka. ¹⁰ Sar pregela berš, o Nebukadnecar le Jojachin ila sar otrokos andro Babilon a ila the o dragane veci andral o Chramos. Ačhada kraliske le Cidkijah, leskere bačis, andre Judsko the Jeruzalem.

O Cidkijah kralis andre Judsko

¹¹ Le Cidkijoske sas bišujekh (21) berš, sar ačhila kralis andre Judsko, a andro Jeruzalem kralinelas dešujekh (11) berš. ¹² Ov kerelas oda, so na sas le RAJESKE pre dzeka, a na pokorinda pes anglo prorokos Jeremiaš, savo vakerelas le RAJESKERE lava. ¹³ O Cidkijah pes vzburinda pro Nebukadnecar, choc leske la veraha andro RAJESKERO nav phenda, hoj leske ela pačivalo. Ov na kamelas te šunel a na kamla te visarel pes pale ko RAJ, ko Izraeliko Del. ¹⁴ A mek ke oda the savore rašaja the Judske vodci sas so buter napačivale le RAJESKE. Kerenas oda džungipen, so o narodi, save sas pašal lende. Lašarenas le modlen a avke meľarde o Chramos, so o RAJ sentňarda andro Jeruzalem.

¹⁵ O RAJ, o Del lengere dadengero, ke lende furt bičhavelas le proroken, hoj lenge te dovakerel, bo sas leske pharo pal peskere manuša the

pal o Chramos. ¹⁶ Ale on kerde ladž olenge, saven bičhađa, asanas leskere prorokendar a na prilenas leskere lava. Avke sas dži akor, medik na sas e choľi le RAJESKERI ajsi bari, hoj nič la imar našti odvisarđa.

O Jeruzalem zničimen

¹⁷ O RAJ bičhađa pro Jeruzalem le Babiloňike kralis, savo la šablaha andro Chramos murdarđa lengere terne muršen. Na mukla te dživel aňi le ternen či phuren, aňi le muršen či džuvlen, aňi le sasten či nasvalen. Avke o Del savoren diňa andre leskere vasta. ¹⁸ Ov iľa andral o Chramos le Devleskero savore bare, cikne the dragane veci, o barvalipen le kraliskero the le uradňikengero a savoro odligenda andro Babilon. ¹⁹ Palis podlabarde o Chramos the savore palaca a čhide tele le Jeruzalemoskere muri. Avke sas zničimen savore dragane veci, so sas andre.

²⁰ Olen, save predžidile, zaiľa andro Babilon. Ode služinenas leske the leskere čhavage sar otroka dži akor, medik e Perzija na preiľa o krališagos. ²¹ Avke pes ačhiľa le RAJESKERO lav, so phenda prekal o Jeremiaš: “Sar e phuv ela omukli, ela la o Šabbatoskero odpočinkos dži akor, medik na predžala eftavardeš (70) berš.”

O Kiros premukel le Izraeliten pale khere

²² Andro ešebno (peršo) berš, sar kralinelas o Perziko kralis Kiros – hoj pes te ačhel avke, sar phenda o RAJ prekal o Jeremiaš – o RAJ thođa pro jilo le kraliske le Kiroske, hoj te del te phenel andro lil andre calo peskero krališagos:

23 “Avke phenel o Perziko kralis Kiroso:

‘O RAJ, o Del, savo hino upral o ņebos, mangle diņa savore kraliŝagi pre phuv a aĉhaĉa man, hoj leske te aĉhavav o Chramos andro Jeruzalem, so hino andre Judsko. Akana savore leskere manuŝendar ŝaj dŝan pale ode a mi el lenca o RAJ, o Del!’ ”

Le Devleskero Lav Andre Romaňi Čhib 2019
Romani, Carpathian: Le Devleskero Lav Andre
Romaňi Čhib 2019 (New Testament+)

copyright © 2019 The Word for the World International and The Word for the World Slovakia

Language: Romanes

Contributor: Slovak Bible Society

Eastern Slovak Romani New Testament Plus Portions

The Word for the World International

Eastern Slovak Romani belongs to the larger cluster of dialects designated 'Carpathian Romani'. Roma people of Slovakia and the Czech Republic can read and understand the printed text. The audio is also understood by Roma in parts of Poland, Ukraine, and Romania.

Books of the Old Testament are being added as the translation of the Old Testament progresses. Audio of the whole New Testament is available.

The text and audio are accessible on Bible.com; Biblia.sk; Bible.is; Romani.global.bible.

For further information, please contact Project Manager Pierre van Vuuren at pvanvuuren@twftw.org.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2019-12-29

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 29 Jan 2022

fb4d190f-4308-5aa8-bddb-58d53f07d849